

Jaarverslag 2017

TERUG NAAR DE TOEKOMST

INHOUDELIJK VERSLAG

Sport en Welzijn Ridderkerk
Sportlaan 8-10
2982 SN Ridderkerk
KvK-nummer 41134998

Inhoudsopgave

	Voorwoord directeurbestuurder	4
1	Verslagen	5
	1.1 Verslag van de Raad van Toezicht	5
	1.2 Verslag van de directeurbestuurder	7
	1.3 Verslag van de ondernemingsraad	9
2	Dienstverlening	11
	2.1 Jongerenwerk	11
	2.2 De Loods	13
	2.3 Opbouw- en wijkwerk	14
	2.4 Sportstimulering	15
	2.5 Ouderbetrokkenheid	19
	2.6 Werkgeverschap Brede School	19
	2.7 Vrijwilligerswerk C2A	20
	2.8 Expertisecentrum Mantelzorg	23
	2.9 Welzijnsarrangementen	29
	2.10 Begeleiding en ondersteuning	33
	2.11 Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties	37
	2.12 Beheer en exploitatie buitensportaccommodaties	37
	2.13 Beheer en exploitatie zwembad De Fakkel	38
	2.14 Beheer en exploitatie welzijnsaccommodaties	38
	2.15 Projecten	39
	Begrippenlijst	45

Voorwoord directiebestuurder

Positieverandering op het lokale speelveld

De positie van SenW binnen de Ridderkerkse samenleving is aanmerkelijk gewijzigd. De ingezette organisatie aanpassing heeft er toe geleid dat er een quasi inhouding op SW producten heeft plaatsgevonden en voor beheer en exploitatie een aanbesteding is opgestart die medio januari tot een voorlopige gunning komt. De eerdere succesvolle fusies tussen Sport, Welzijn en Karaat zijn daarmee verleden tijd: de burgers zullen opnieuw moeten uitzoeken waar ze terecht kunnen.

Ontvlechting en onzekerheid intern

Gedurende het tweede deel van 2017 is het ontvlechtigingsproces onder grote druk vorm en inhoud gegeven. Op sommige momenten is dat ook ten koste van samenwerking gegaan. De meerwaarde van de dienstverlening en het ontvlechtigingsproces hebben impact gehad op onze medewerkers. Onzekerheid en ongerustheid hebben veel van zowel de medewerkers als het management gevraagd.

Maatschappelijke waarde SenW onder druk

Het ondernemerschap dat SenW in de afgelopen jaren heeft ontplooid heeft er onder geleden. De productafspraken zijn in volle omvang gerealiseerd daarover is geen twijfel, maar op de vraag: hadden we meer kunnen bereiken kan zonder meer met ja beantwoord worden. De ingezette weg van certificering is deels gerealiseerd. Het keurmerk veilig en schoon is voor het zwembad de Fakkel een waardering, de beoogde certificering voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) daarentegen is uitgesteld. Het kwaliteitslabel Sociaal Werk is eveneens uitgesteld.

Governance.

Het waarborgen van de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid heeft nimmer ter discussie gestaan. Aan de hand van de kwartaalrapportages is de gemeente elk kwartaal meegenomen in de prestaties van SenW. De interne planning en control cyclus is verder geprofessionaliseerd en de betrokkenheid van de leden van de raad van toezicht en het beroep op de specifieke competenties van de leden is wederom een voorbeeld dat aantoont waar SenW voor staat.

Twan Theelen

Directiebestuurder Sport en Welzijn Ridderkerk

1. Verslagen

1.1 Verslag Raad van Toezicht

1.1.1 Algemeen

De raad van toezicht (RvT) houdt toezicht op het bestuur en de algemene gang van zaken van de organisatie. Waar nodig treedt zij op als adviseur en klankbord voor de directeur-bestuurder. Het toezicht betreft onder andere:

- het realiseren van de doelstellingen van de organisatie;
- risicobeheersing van de organisatie;
- het toetsen van de werkgeversrol;
- het kwaliteitsbeleid;
- de begroting en het financiële jaarverslag;
- naleving van wetten en voorschriften.

1.1.2 Toezichtkaders

Bij het uitoefenen van de functie hanteert de RvT onder meer:

- de statuten van de stichting;
- het reglement van de raad van toezicht;
- de begroting 2017;
- diverse wetten en voorschriften.

1.1.3 Governance Code

De leden van de RvT worden elk voor een periode van vier jaar benoemd. Herbenoeming is eenmaal mogelijk, eveneens voor een periode van vier jaar. De werving van nieuwe leden vindt plaats op basis van vastgestelde functieprofielen. Tevens is het rooster van aftreden zoals bepaald in de Governance Code, herbevestigd.

1.1.4 Samenstelling

Aan het einde van 2017 bestond de raad uit:

Naam	Functie	Maatschappelijke functie
de heer R.M. Bleijerveld	Voorzitter	Leerkracht middelbaar onderwijs
de heer A. Boom	Plv. voorzitter	Voormalig directievoorzitter Rabobank Drechtsteden
mevrouw J.A.M. Zijlstra-Vermeulen	Lid	Gepensioneerd office manager opleidingsinstituut
de heer G. Korving	Lid	Gepensioneerd coördinator personeel en organisatie. Lid bezwaren commissies lokale overheid
Mevrouw H. van den Berg	lid	Gemeente Rotterdam als programmamanager
De heer W.P. Onderdelinden	lid	Directeur

Aan het eind van het verslagjaar is afscheid genomen van mw. Zijlstra wegens het aflopen van de zittingstermijn. Wij zijn mw. Zijlstra veel dank verschuldigd voor haar inzet gedurende een reeks van jaren; mw. Zijlstra kenmerkte zich door haar grote betrokkenheid als lid van de RvT. Wij wensen haar voor de toekomst alle goeds.

1.1.5 Werkzaamheden

De RvT is in 2017 elf keer bij elkaar gekomen. Bij de vergaderingen was de directeur-bestuurder aanwezig. Bij de vergadering in de maand mei is overleg gevoerd met de ondernemingsraad.

Onder meer zijn in de RvT de volgende onderwerpen geagendeerd:

- inventarisatie nevenfuncties leden RvT en directie;
- wijziging statuten holding door het nadrukkelijk opnemen van de dienstverlening aan de werkmaatschappijen;
- wijziging reglement Raad van Toezicht;
- benoeming accountant
- ondernemingsplan
- Evaluatie en beoordeling directeur bestuurder.
- Vermogenspositie
- Sociaal plan ivm nieuwe stichting QI (welzijn)

Voor zover statutair vereist werd goedkeuring verleend aan de volgende besluiten van de directeur-bestuurder:

jaarrekening en jaarverslag 2016;

- begroting 2017;
- wijziging statuten holding;
- afspraken gemeente mbt desintegratie QI

Overleg gemeente

In 2017 is enkele malen overleg gevoerd met de bestuurlijke vertegenwoordiging van de gemeente over de consequenties van de geconstateerde onrechtmatigheid in de overeenkomsten met de gemeente; door de gemeente is besloten de welzijnsdiensten quasi in te besteden en de beheer en exploitatie diensten aan te besteden.

Voor de welzijnsdiensten is door de gemeente een nieuwe stichting opgericht. De in het betrokken taakveld werkzame personeelsleden zijn met ingang van 1 januari 2018 aangesteld bij de nieuwe stichting.

Voor BE diensten is een aanbestedingsprocedure gestart; SenW heeft daarop ingeschreven. Aan het eind van het verslagjaar was de definitieve gunning nog niet bekend. Met de gemeente is overeengekomen, dat de werkzaamheden verbonden aan de BE-diensten worden voortgezet tot 1 april 2018.

Décharge bestuur

Overeenkomstig de statuten hebben wij de door het bestuur opgestelde jaarrekening goedgekeurd. Door het goedkeuren van de jaarrekening 2016 verlenen wij het bestuur decharge voor het gevoerde beleid.

Tenslotte spreekt de RvT waardering uit voor de inzet van de directeurbestuurder en medewerkers van de stichting waardoor het resultaat is bereikt.

Ridderkerk,
Namens de Raad van Toezicht van Sport en Welzijn.

R.M. Bleijerveld
voorzitter Raad van Toezicht

1.2 Verslag van de directeurbestuurder

Algemeen

Het jaar 2016 was een transitiejaar met de titel: op weg naar... het jaar 2017 heeft feitelijk twee totaal verschillende periodes gekend: het eerste deel tot juni was alles gericht op het verzakelijken en bestendigen van de afspraken uit 2016: de door professionalisering. Het tweede deel kenmerkt zich in ontvlechting, aanbesteding en onzekerheid; het verloren gaan van de positie van SenW in het lokale speelveld. De titel voor 2017 zou kunnen zijn:

terug naar de toekomst

De organisatie

Een toekomstbestendige werkwijze voor de nieuwe organisatie stichting welzijn Ridderkerk en Sport en welzijn kennen totaal verschillende ontwikkellijnen. De verandering die de besluitvorming teweeg heeft gebracht is groot. Het effect op de lokale samenleving zal in de komende jaren duidelijk worden. De in 2016 ingeslagen weg om een vaste koers voor de komende jaren te varen kan door alle veranderingen in de prullenbak verdwijnen. Een nieuw marktgericht businessplan is gepresenteerd en opgesteld dat zal fungeren als toekomstige ontwikkeling voor SenW.

Maatschappelijke waarde SenW onder druk

Het ondernemerschap dat SenW in de afgelopen jaren heeft ontplooid heeft er onder geleden. De productafspraken zijn in volle omvang gerealiseerd daarover is geen twijfel. Maar de vraag: "hadden we meer kunnen bereiken?" Kan zonder meer met ja beantwoord worden. De ingezette weg van certificering is deels gerealiseerd. Het keurmerk Veilig en Schoon is voor het zwembad De Fakkel een waardering. De beoogde certificering voor Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) daarentegen is uitgesteld. Het kwaliteitslabel Sociaal Werk is eveneens uitgesteld

Het resultaat

Ondanks de intensieve periode waarbinnen transitie en transformatie hebben plaatsgevonden kan met veel trots geconcludeerd worden dat de medewerkers een mooi resultaat hebben weten te bereiken.

Governance.

Het waarborgen van de rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde beleid heeft nimmer ter discussie gestaan. Aan de hand van de kwartaalrapportages is de gemeente elk kwartaal meegenomen in de prestaties van SenW. De interne planning en control cyclus is verder geprofessionaliseerd en de betrokkenheid van de leden van de raad van toezicht en het beroep op de specifieke competenties van de leden is wederom een voorbeeld dat aantoonbaar waar SenW voor staat.

1.2.1 Hoogtepunten in 2017

Van inkoop naar verantwoording

De in december 2016 overeengekomen inkooprelatie was aanleiding om door te ontwikkelen naar een marktgerichte organisatie. Ondanks de vele veranderingen zijn we er in geslaagd om onze verantwoording van middelen en prestaties in productkaarten te verwoorden. Daarmee heeft de gemeenteraad inzicht in de prestaties van SenW. De organisatie is in staat om zowel de

prestatie aan te geven en het interne werkproces zodanig in te richten dat de prestaties inzichtelijk zijn en kan verantwoorden welke bijdrage deze prestaties leveren aan de beleidsdoelen van de gemeente als opdrachtgever.

De bijdrage aan de beleidsontwikkeling voor het IAP

De gemeentelijke keuze om een integraal accommodatieplan op te stellen is in nauwe samenwerking met SenW gerealiseerd. De eerste tastbare bewijzen daarvan zijn inmiddels gerealiseerd: de realisatie van MFA Bolnes en de bouw van sporthal De Wissel is gestart. Nieuwe ontwikkelingen lopen inmiddels en SenW wordt als adviseur bij de ontwikkeling niet alleen betrokken maar heeft daarin een toegevoegde waarde die door alle partijen wordt onderschreven.

Innovatie en productontwikkeling

De integratie van Karaat en SenW tot een brede welzijnsorganisatie is geslaagd te noemen. De beoogde synergie in samenwerking en versterking op het lokale sociaal middenveld is bereikt. Samenhang in bestaande producten (wijkcentra, ontmoeting en sociaal beheer) hebben er toe bijgedragen dat organisaties en mensen beter in staat zijn hun eigen talenten in te zetten en werden ondersteund waar dat nodig was.

Nieuwe producten zoals de formulierenbrigade, vrijwilligersondersteuning, mantelzorg en mantelzorgvriendelijk beleid hebben inmiddels een vaste plaats in de lokale samenleving gekregen.

Bedrijfsvoering op orde

De nieuwe productkaarten waren scherp. De inkoop vanuit de gemeente was kritisch, het aanbod van SenW was overwogen. De realisatie van beoogde beleidsdoelen is over de gehele linie geslaagd. Waar in voorgaande jaren enkele onderdelen structureel een risico vormden zijn deze verdwenen. Met name de Loods en het zwembad zijn regelmatig in het nieuws geweest. Niet alleen de maatschappelijke waarde als voorliggende voorziening zijn waargemaakt. Ook de financiële kaders waarbinnen dat diende plaats te vinden zijn gerealiseerd. De bedrijfsvoering was op orde.

Keurmerk veilig en schoon voor de Fakkel

Het behalen van het keurmerk Veilig en Schoon heeft meer dan alleen een symbolische waarde. Het keurmerk behalen laat zien dat zowel de administratieve organisatie en de kwaliteit van de medewerkers op orde is. Het geeft ook inzicht in de manier waarop de organisatie de bedrijfsvoering heeft georganiseerd en risico's inventariseert en waar mogelijk voorkomt. De burgers van Ridderkerk kunnen met een gerust hart gebruik maken van het mooie zwembad dat Ridderkerk rijk is.

Dienstverlening in het tweede deel van 2017

Het ontbreken van goedkeuring voor het rechtmatigheidsdeel van de jaarrekening van de gemeente heeft veel gevolgen gehad voor SenW. Ondanks de grote druk waaronder het veranderingsproces in gang is gezet, is de dienstverlening aan de burgers van Ridderkerk onverminderd goed geweest. Dit zegt veel over de betrokkenheid van onze medewerkers bij de samenleving.

1.3 Verslag van de ondernemingsraad

De Ondernemingsraad is het afgelopen jaar in samenstelling gewijzigd. Op grond van artikel 4, van het Reglement, hebben er nieuwe verkiezingen plaatsgevonden waarbij 2 leden, zich herkiesbaar hebben gesteld. Vanaf 17 augustus 2017, is de nieuwe Ondernemingsraad bestaande uit 7 leden, formeel geïnstalleerd.

Gelet op de advies- en instemmingsplicht heeft de Ondernemingsraad in samenwerking met de werkgever en de vakbond FNV, veel werk verricht om alles in zo goed mogelijke banen te leiden waarbij zoveel mogelijk een positieve uitkomst voor de werknemer gewaarborgd werd. Gelet op de uitkomsten zijn hierbij alle direct betrokken partijen voor het grootste gedeelte in geslaagd.

Vanaf 1 januari 2018, heeft de Ondernemingsraad van de Stichting Sport en Welzijn, nog 2 leden door de splitsing van de organisatie. De OR is voornemens weer een goede afspiegeling van de organisaties in de OR vertegenwoordigd te krijgen.

1.3.1 Werkzaamheden

De ondernemingsraad heeft in 2017, een aantal onderwerpen behandeld die enerzijds advies plichtig- en anderzijds instemming plichtig waren. Het recht op informatie heeft plaatsgevonden in de maandelijks overleggen met de werkgever en daar waar nodig met leden van de Raad van Toezicht.

In samenwerking met Training- en Consultancy bureau Schouten en Nelissen, heeft de Ondernemingsraad het Reglement van de Ondernemingsraad Stichting Sport en Welzijn en het hiermee samenhangende convenant, in overeenstemming gebracht met de WOR en op 20 april 2017, voor akkoord voorgelegd aan directiebestuurder van de Stichting Sport en Welzijn en voor akkoord verklaard.

1.3.1.1 Informeel advies

- Beëindiging werkzaamheden ouderbetrokkenheid, afgegeven op 2 augustus 2017.

1.3.1.2 Adviesplicht

- IKB, LBB en VB
- Reorganisatie ten aanzien van werkzaamheden vallende onder: 1) Quasi-aanbesteding (nieuw op te richten Stichting), 2) aanbesteding van Beheer en Exploitatie en 3) de directe- en indirecte gevolgen voor de Stichting Sport en Welzijn.

1.3.1.3 Instemmingsplicht

- Verzuimbeleid.
- Opleidingsbeleid

1.3.2. Opleiding/training

- Training- en Consultancy bureau Schouten en Nelissen t.b.v. aanpassing Reglement en Convenant.
- Training met als doel goed in te kunnen spelen op de huidige ontwikkelingen inzake reorganisaties. Welke rol en bevoegdheden heeft de Ondernemingsraad, in deze. In samenhang hiermee is de Wet op de Ondernemingsraden behandeld.

1.3.3 Sociaal- maatschappelijk (CAO)

Het beleidsstuk Mantelzorg zal verspreid worden via Intranet en plaatsing in het personeelshandboek waardoor het inzichtelijk is voor iedere werknemer van de Stichting Sport en Welzijn.

De Stichting Sport en Welzijn, kan een Erkenning krijgen op het terrein van Mantelzorg. De beleidsnotitie is door de Ondernemingsraad positief beoordeeld. Wanneer vindt Erkenning plaats, door wie vindt de toetsing plaats en op welke wijze kunnen derde inzien wie deze Erkenning heeft (register?). Met verwijzing naar **6.8**.

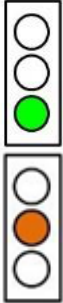
1.3.4 Communicatie

- Twee personeelsbijeenkomsten, op 28 november en 19 december georganiseerd in samenwerking met de vakbond FNV. Medewerkers werden op de hoogte gesteld van de laatste ontwikkelingen ten aanzien van de (Quasi)aanbesteding waarbij op 19 december aan de medewerkers vallend onder de Quasi-aanbesteding, een definitief akkoord kon worden gepresenteerd.
- Van alle Ondernemingsraad overleggen wordt een verslag gemaakt en voor de medewerkers van Stichting Sport en Welzijn, via Intranet/Nieuwsbrief en/of de O/N-schijf beschikbaar gesteld. Medewerkers kunnen te allen tijde, vragen die zij hierover hebben, aan de secretaris stellen zodat wanneer nodig deze in het volgende overleg behandeld kunnen worden.
- Verkiezing voor een nieuwe Ondernemingsraad, is door een aangestelde kiescommissie begeleid waarbij een ieder die volgens het reglement hiervoor in aanmerking komt, zich verkiesbaar kon stellen. Nieuwe leden van de Ondernemingsraad zijn vervolgens gepresenteerd door gebruik te maken van de Nieuwsbrief en Intranet.
- Er hebben twee gesprekken plaats gevonden met de Raad van Toezicht.
- Minimaal 1 x per kwartaal heeft er overleg plaats gevonden met directeur-bestuurder.

2 Dienstverlening

Onze dienstverlening over het jaar 2017 rapporteren wij op de behaalde inhoudelijke prestaties volgens een stoplichtmodel. Met groen, oranje of rood geven we aan in hoeverre er is voldaan aan de inhoudelijke resultaten en effecten.

2.1 Jongerenwerk

Dienst en doelstellingen	Status	Resultaat/effect
1. Jongeren op school, aan het werk of in een traject 2. Talentontwikkeling, sportief, cultureel en maatschappelijk 3. Er is een vangnet en voorlichting 4. Bijdragen aan een leefbare omgeving		<p><u>Jongeren op school, werk of in een traject</u></p> <ul style="list-style-type: none"> Van de 35 jongeren die zijn begeleid door Jobsupport, zijn er 20 jongeren begeleid naar werk, 4 jongeren zijn begeleid naar een stageplek en 1 jongere is terug naar school gegaan. Daarnaast zijn er 4 jongeren geholpen met hun keuze voor een vervolgopleiding. Ook lopen er nog 6 trajecten door in 2018. Deze 6 jongeren krijgen ondersteuning en training aangeboden op het gebied van solliciteren en faalangst, dit in samenwerking met de Jonge Krijger. In 2017 hebben we alle jongerenaccommodaties voorzien van grote posters met daarop het actuele aanbod in stage- en werkervaringsplekken. Zodra er nieuw aanbod is wordt dit op deze wijze onder de aandacht gebracht. Daarnaast worden de jongeren ook persoonlijk benaderd door de jongerenwerkers. Dit jaar hebben 28 jongeren een werkervaringsplek vervuld en 37 jongeren zijn gestart met een stageplek, waarvan 32 bij Sport en Welzijn. Daarnaast zijn er ook 11 jongeren gestart met een stageplek bij een vereniging. Er zijn dit jaar 5 nieuwe ondersteuningstrajecten gestart met jongeren die verder willen komen als ondernemer. Sommige jongeren worden nu n.a.v. de ondersteuning vanuit hun eigen onderneming ingehuurd om bijvoorbeeld Rapworkshops te geven. Naast de reguliere ondersteuningstrajecten zijn er ook 39 jongeren binnen het basisonderwijs in Rijsoord in contact gebracht met het ondernemerschap door middel van een Brede School project. Er is een onderneming gestart in een klas, iedereen heeft binnen de onderneming een eigen functie en bijbehorende taken. Dit project zal het hele schooljaar lopen en gaat dus door in 2018 en wordt op den duur mogelijk ook in andere wijken uitgerold. <p><u>Talentontwikkeling, cultureel, sportief en maatschappelijk</u></p> <ul style="list-style-type: none"> In 2017 zijn er 298 activiteiten georganiseerd vanuit het jongerenwerk. Hiervan zijn 54 activiteiten door het jongerenwerk zelf georganiseerd, 178 activiteiten zijn georganiseerd door het jongerenwerk in samenwerking met jongeren en 45 activiteiten zijn georganiseerd vanuit een samenwerking tussen jongerenwerk, jongeren en partners. 21 activiteiten heeft het jongerenwerk in samenwerking met partners georganiseerd. Ondanks dat we ook nog steeds zelf veel organiseren merken we dat jongeren het ook steeds leuker vinden om zelf iets te organiseren. Vaak is er nog wel hulp nodig van de jongerenwerker. Het project 0180 is opnieuw opgezet zodat we nog beter kunnen aansluiten bij de behoefte van de jongeren. Elke doordeweekse dag vinden er in De Loods activiteiten plaats met als doel om

	<p>de weerbaarheid van jongeren te vergroten. Om dit resultaat te bereiken worden verschillende sporten gecombineerd. In 2017 zijn er met dit project 40 jongeren bereikt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vanuit het jongerenwerk is er onderzoek gedaan naar wat er speelt onder LHBT-jongeren. Naar aanleiding van dit onderzoek is er een aanbod opgezet speciaal voor en door deze doelgroep. Er komen ongeveer 10 jongeren op de wekelijkse activiteit af, dit is een soos die speciaal voor deze doelgroep is opgericht. Samen met de jongeren zal in 2018 een groot evenement opgezet worden om het onderwerp meer onder de aandacht te brengen. • Er is een speciale soos opgericht voor jongeren met autisme. Dit onderwerp wordt verder uitgerold in 2018, waarbij ook wordt gekeken of we voor en met deze doelgroep speciale activiteiten zouden kunnen organiseren. • In 2017 is er een impuls gegeven aan de doorlopende lijn met de Brede School. Het jongerenwerk gaat mee met het programma en schema van de Brede School. Jongerenwerkers organiseren gedurende het schooljaar per blok 2 activiteiten per wijk die met name interessant zijn voor kinderen vanaf groep 7. • Er zijn 16 Summer Events activiteiten georganiseerd in samenwerking met partners en jongeren. • Steeds meer jongeren maken gebruik van het talentontwikkelingsprogramma in de sozen. Met name de muziekstudio is erg populair onder jongeren in Bolnes en Drievliet. De jongeren houden zich bezig met beats, rap en videoclips. Sommige van deze jongeren hebben als support act opgetreden in De Loods. • Vanuit maatschappelijk doel zijn 145 jongeren actief geweest in vrijwilligerswerk. <p><u>Vangnet en voorlichting</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn verschillende voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd, de volgende onderwerpen zijn aan bod gekomen: samenleven in de wijk, week van het geld, liefde en seksualiteit, depressie, sexting en sociale media. In totaal hebben 128 jongeren het afgelopen jaar een voorlichtingsbijeenkomst bezocht. Ook is de sexting voorlichting op twee basisscholen gegeven aan de groepen 7/8. In 2018 gaan we met verschillende basisscholen in gesprek om te kijken of er binnen hun school ook behoefte is aan voorlichting op bepaalde onderwerpen. Daarnaast is de voorlichting Sexting gegeven aan 13 eerste klassen op het Farel College. In totaal hebben 250 kinderen de voorlichting gekregen. • In 2017 is meer ingezet op de bekendheid van coaching met als doel dat jongeren ons beter weten te vinden. Er zijn dit jaar 50 coaching trajecten gestart. Er zijn 28 trajecten afgerond, 5 zijn er teruggegaan naar school en 17 trajecten lopen door in 2018. <p><u>Bijdragen aan een goede leefomgeving (ambulante en bemiddelen)</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Er zijn dit jaar door de jongeren weer veel activiteiten in de wijk georganiseerd. Zo zijn er 26 activiteiten door de jongeren zelf georganiseerd voor een andere doelgroep. Voorbeelden hiervan zijn een lunch en een activiteit gezonde smoothies maken voor ouderen. Daarnaast
--	---

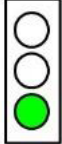
		<p>zijn er 52 activiteiten georganiseerd door jongeren samen met wijkbewoners. Voorbeelden hiervan zijn koken voor ouderen in de wijk en een rollatorrace.</p> <ul style="list-style-type: none"> • M.b.t. het ambulante werken is er dit jaar veel aandacht geweest voor de volgende locaties: Huygensplantsoen (aansluiting bij Projectgroep), Plein Oost, West en Centrum. In het Centrum is overlast door jongeren flink teruggedrongen t.o.v. voorgaande jaren. We merken dat de overlast eind 2017 iets is afgenomen bij het Huygensplantsoen. • Het jongerenwerk is aangesloten bij verschillende buurttenten die georganiseerd worden vanuit het opbouwwerk. Zo is geprobeerd een brug te slaan tussen wijkbewoners en jongeren. <p>Het oranje stoplicht geldt voor het JIK. Aangezien JIK niet meer beschikbaar was zijn we op zoek gegaan naar een ander registratiesysteem. Uiteindelijk hebben we ervoor gekozen om een eigen systeem te bouwen wat niet alleen aansluit bij het jongerenwerk maar ook bruikbaar is voor alle welzijnsproducten. Het systeem maakt het ook mogelijk om de ZRM te gebruiken en inzichtelijk te maken. We hebben de ontwikkelfase eind 2017 afgesloten en in 2018 kunnen de jongerenwerkers starten met registreren.</p>
--	--	--

2.2 De Loods

Dienst en doelstellingen	Status	Resultaat/effect
		<p>Dit jaar heeft De Loods zich nog meer gericht op de doelgroep 14 tot 20 jaar. De tienerfeesten zijn goed bezocht, ze waren regelmatig uitverkocht en de jongeren reageren er positief op. Daarnaast binden we de jongeren niet alleen door het avondprogramma aan De Loods maar we hebben er ook voor gezorgd dat we in de middag steeds meer aanbod hebben voor deze doelgroep.</p> <p>Tijdens de zomerstop heeft de reguliere Loods-programmering 6 weken stil gelegen. Gedurende deze periode is De Loods veelvuldig gebruikt voor Summer Events activiteiten. Na de zomerstop is het DJ Cafe van de donderdagavond verplaatst naar de vrijdagavond. Hiermee is het Friday Cafe komen te vervallen, we merken dat dit een goede keuze is geweest door stijgende bezoekersaantallen.</p> <p>De programmaraad heeft vorig jaar een nadrukkelijke rol gekregen in de advisering op de programmering, dit is in 2017 voortgezet. Dit werkt dermate goed dat we ook in 2018 zo door willen gaan.</p> <p>In 2017 heeft de gemeente Ridderkerk een bijeenkomst georganiseerd voor het ontwikkelen van een toekomstvisie voor De Loods. Dit gaat met name over de profilering van De Loods als jongerencentrum. Er is met verschillende partners gekeken naar de invulling van de visie, hierdoor hebben er in 2017 al verschillende projecten plaatsgevonden die in samenwerking met partners zijn georganiseerd. Zo was De Loods onderdeel van de Cultuursafari en heeft er kerstuitvoering van de muziekschool plaatsgevonden. Volgend jaar wordt de samenwerking verder uitgebreid.</p>

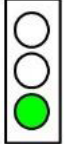
		In het jaar 2017 heeft De Loods in totaal 10.728 bezoekers mogen ontvangen.
--	--	---

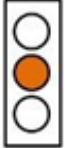
2.3 Opbouw- en wijkwerk

Dienst en doelstellingen	Status	Toelichting
1. Activeren van wijkbewoners 2. Verbinden 3. Ondersteunen in participatie		1. <u>Betrokkenheid</u> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 heeft het opbouwwerk in elke wijk en Ridderkerk breed één of meerdere groepen ondersteund bij het organiseren van verschillende activiteiten en initiatieven. In totaal zijn er 67 groepen ondersteund. Een mooi voorbeeld hiervan is de vrouwendag waarbij een groep vrouwen ondersteund is om de vrouwendag met behulp van het opbouwwerk te organiseren. Naast de groepen zijn er ook nog 160 individuele bewoners ondersteund bij verschillende vraagstukken. Van de bewoners in de groepen en de individuele bewoners waren er 84 niet eerder actief. • Het opbouwwerk heeft deelgenomen en mede vormgegeven aan het participatietraject voor het wijkprogramma West. Hierdoor zijn zij in contact gekomen met minstens 300 buurtbewoners. Ook hebben ze meegewerkt aan het schrijven van het participatiegedeelte en waren zij aanwezig op de bewonersavond in de wijk waar de conceptversie met bewoners is besproken. • De opbouwwerkers hebben meegewerkt aan de opzet van het tweede gedeelte van het activerings- en participatietraject in de wijk Centrum (ABC-methode). Dit in samenwerking met het leefbaarheidsteam en Woonvisie. Er is een nieuwe bewonersgroep geformeerd van 13 bewoners. De bewonersgroep is gekoppeld aan de gemeente en wijkagent. • Daarnaast is er in de wijk Oost een buurtloket opgezet voor alle leefbaarheids-, zorg- en hulpvragen en ter ondersteuning van buurtinitiatieven. Ook heeft het opbouwwerk geholpen bij de opzet van Facebook Oost (informatie, advies en koppeling vrijwilliger). • Er zijn twee grote activiteiten georganiseerd in het kader van kennismaken met elkaar. Dit in samenwerking met verschillende wijkpartners. Hier zijn 210 bezoekers op afgekomen, waarvan 65% niet eerder in beeld was. 2. <u>Harmonieuze samenleving</u> <ul style="list-style-type: none"> • In alle wijken en Ridderkerk breed heeft het opbouwwerk in 2017 activiteiten georganiseerd. De activiteiten zijn door het opbouwwerk, door bewoners, door partners, of door een combinatie van het voorgaande georganiseerd. Voorbeelden van deze activiteiten zijn buurttenten, een biebuis en een cursus. <p>In totaal zijn er 63 activiteiten georganiseerd. Hiervan zijn 15 activiteiten door het opbouwwerk zelf georganiseerd, 20 activiteiten zijn georganiseerd door het opbouwwerk i.s.m. een partner, 1 activiteit is georganiseerd door het opbouwwerk i.s.m. bewoners en er</p>

		<p>zijn 2 activiteiten door bewoners zelf georganiseerd. De activiteiten zijn bezocht door ongeveer 2200 bewoners.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Overlastmeldingen opbouwwerk</i> In 2017 is het opbouwwerk ingezet bij 20 overlastmeldingen. 2 van deze meldingen zijn nog in behandeling, de overige meldingen zijn afgerond. 8 met positief resultaat, 5 met een negatief resultaat en 5 zijn er doorverwezen naar Buurtbemiddeling. • <i>Buurtbemiddeling</i> In totaal hebben er 43 bemiddelingen plaatsgevonden in 2017. Van deze 43 zijn er 21 met een positief resultaat afgerond, 1 bleek ongeschikt voor buurtbemiddeling en 5 bemiddelingen lopen nog en worden in 2018 afgerond. <p>3. <u>Iedereen kan meedoen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het opbouwwerk heeft in het eerste kwartaal 119 kwetsbare bewoners ondersteund. Hierin is onderscheid gemaakt tussen kort- en langdurige ondersteuning. Van het totaal aantal kwetsbare bewoners zijn er 84 kortdurend ondersteund, de overige trajecten zijn langdurig geweest. Er zijn bijvoorbeeld meerdere statushouders ondersteund bij de verschillende hulpvragen die zij hadden. Het opbouwwerk heeft zoveel mogelijk vragen beantwoord en indien mogelijk doorverwezen naar andere organisaties. Langdurige ondersteuning wordt bijvoorbeeld geboden aan iemand, gesignaleerd tijdens de straat pop up, waar het opbouwwerk een netwerk rond aan het formeren is. • Daarnaast zijn er ook 27 krachtige bewoners gemobiliseerd. Zo heeft één van deze bewoners bijvoorbeeld de heg gesnoeid bij een hulpbehoevende buurtgenoot. • Het opbouwwerk heeft in samenwerking met combinatiefunctionaris SenW, Delkenboot Taalinstituut en BAR gemeente het project Sociale Activering opgezet. Opbouwwerk heeft 7 dames aan het project verbonden waaronder 3 dames die nog niet actief waren. <p>Om zo goed mogelijk te kunnen registreren en effectmetingen in kaart te brengen is gekozen voor een registratiesysteem. Dit systeem is in 2017 gebouwd en verbeterd. Eind 2017 zijn de participatieladder en ZRM aan het systeem toegevoegd. Per 1 januari 2018 kan het opbouwwerk gebruik maken van dit systeem.</p>
--	--	--

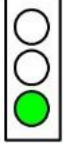
2.4 Sportstimulering

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Structureel bevorderen van bewegen en gezonde leefstijl 2. Kennismaking en talentontwikkeling 3. Sport als vangnet 		<ol style="list-style-type: none"> 1. <u>Structureel bevorderen van bewegen en gezonde leefstijl</u> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 is JOGG van start gegaan met een JOGG-startbijeenkomst. De bijeenkomst had 48 deelnemers van verschillende organisaties, waaronder ondernemers, het onderwijs en zorginstellingen. Ook heeft de eerste JOGG-activiteit plaatsgevonden. Tijdens de laatste avond van de avondvierdaagse stond JOGG met een kraam op het Koningsplein. Kinderen

<p>4. Sporten in een leefbare omgeving</p>		<p>konden hier snoep inruilen voor speelgoed. De bijeenkomst was een groot succes. Er zijn vier grote vuilniszakken vol snoep opgehaald en ouders reageerden positief op het initiatief. Tijdens de Summer Events is van het opgehaalde snoep een kunstwerk gemaakt. Als Kick-off van JOGG heeft in Slikkerveer het grootste ontbijt van Ridderkerk plaatsgevonden. Samen met partners in de wijk is er een gezond ontbijt verzorgd voor de inwoners van Slikkerveer. Daarnaast werden er in samenwerking met partners tal van activiteiten georganiseerd.</p> <p>Eind 2017 is gebruikt voor het opstellen van een projectgroep waarmee begin 2018 een praktisch uitvoeringsplan opgesteld wordt.</p> <ul style="list-style-type: none"> • MRT is nog niet gestart. De verwachting is dat we dit in 2018 samen met de gemeente oppakken. (oranje stoplicht) <p>2. <u>Kennismaking en talentontwikkeling</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Sportstimulering organiseert maandelijks gemiddeld 43 structurele beweegmomenten. In 2017 zijn hiermee gemiddeld 226 burgers bereikt, die hierdoor structureel aan het bewegen zijn. Een voorbeeld hiervan is Buurtsport in Drievliet. In sporthal Drievliet wordt elke woensdagmiddag een gevarieerd sportaanbod aangeboden wat door gemiddeld 100 kinderen wordt bezocht. • Er zijn in 2017 75 gemeente brede activiteiten georganiseerd. Hiermee hebben we 1256 jonge kinderen tot 12 jaar kennis laten maken met verschillende soorten sport. Bij een aantal activiteiten heeft sportstimulering samengewerkt met partners, jongeren en vrijwilligers. • Daarnaast heeft sportstimulering ook ondersteuning geboden bij het organiseren van 7 wijkactiviteiten die door bewoners zelf zijn georganiseerd en 2 activiteiten die door bewoners zelf i.s.m. partners zijn georganiseerd. • Sportstimulering heeft tijdens alle schoolvakanties weer een gevarieerd aanbod aan activiteiten georganiseerd in samenwerking met De Bibliotheek AanZet, Servicebureau Onderwijs & Cultuur, sportverenigingen, jongeren en vrijwilligers. In totaal hebben er 1963 kinderen deelgenomen aan de vakantie-activiteiten. • Er zijn n.a.v. activiteiten van sportstimulering 26 kinderen doorgestroomd, waarvan 18 naar een vereniging en 8 naar een partner. Het daadwerkelijke aantal ligt waarschijnlijk hoger, we hebben niet altijd zicht op doorstroming naar verenigingen of partners. We hopen dit te kunnen ondervangen door met een registratiesysteem te gaan werken. • Sportstimulering heeft een aantal evenementen (mede) georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn Ridderkerk Cross met meer dan 150 deelnemers en Dier & Zo in samenwerking met het basisonderwijs, de Gemeente Ridderkerk en kinderboerderij Dierenhof. • Er zijn 4 sportdagen georganiseerd voor de groepen 5 tot en met 8, waaraan in totaal 1583 leerlingen hebben deelgenomen. • Er zijn 11 jongeren op een stageplek bij een vereniging gestart, dit is er 1 minder dan de doelstelling. We gaan hier in 2018 dan ook extra op inzetten. • Vanuit maatschappelijk doel zijn 145 jongeren actief geweest in vrijwilligerswerk.
--	---	--

	<p>3. <u>Sporten als vangnet</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Het Project 0180 is opnieuw opgezet zodat we nog beter kunnen aansluiten bij de behoefte van jongeren. Elke doordeweekse dag vinden er in De Loods activiteiten plaats met als doel om de weerbaarheid van jongeren te vergroten. Om dit resultaat te bereiken worden verschillende sporten gecombineerd. In 2017 zijn er met dit project 40 jongeren bereikt. • Er is ingezet op toeleiding naar zwemlessen voor de kinderen in het basisonderwijs die nog geen diploma hebben. • Daarnaast is er ook aandacht geweest voor statushouders vanuit ClubSupport en de combinatiefunctionarissen. Dit heeft ertoe geleid dat er 3 statushouders bij een sportclub geplaatst zijn. • Op dit moment zijn er nog geen maatschappelijke verenigingen in Ridderkerk (volgens de SportPlus definitie). Wel ondersteunt de verenigingsondersteuner een aantal verenigingen. ClubSupport heeft zich in 2017 eerst gericht op de vragen van verenigingen en de aandachtspunten die uit de vitaliteitsmonitor naar voren zijn gekomen. In 2018 wordt een traject opgezet om ten minste 3 verenigingen te helpen om zich tot ontwikkelen tot een maatschappelijke vereniging. <p>4. <u>Sporten in een leefbare omgeving</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • In 2017 zijn de uitkomsten van de vitaliteitsscan verder uitgewerkt en omgezet naar een aanbod tijdens de Sportcafés. Zo zijn er dit jaar 3 sportcafés georganiseerd waaraan verschillende verenigingen hebben deelgenomen. De thema's VOG voor de vereniging, alcohol in de kantine en de Ridderkerkpas zijn voorbeelden van de onderwerpen die aan bod zijn gekomen. • De verenigingsondersteuner heeft in 2017 een aantal verenigingen ondersteund. SV Bolnes is ondersteund bij het integreren van de schoolsportvereniging binnen de club, dit doen we in samenwerking met SportSupport Rotterdam. RLTC is ondersteund bij het organiseren van een bijeenkomst voor aanbieders in Bolnes, om zo tot een gezamenlijke toekomstvisie te komen. De Rowdies zijn ondersteund bij Bee-Ball, G-Honkbal en de gezonde sportkantine (i.s.m. JOGG) • Ook is in 2017 een start gemaakt met het onderzoek naar de mogelijkheden om het AVG integraal op te pakken voor alle clubs/verenigingen in Ridderkerk. • Het initiatief Feyenoord in de wijk is ondersteund door de Combinatiefunctionarissen.
--	--

2.5 Ouderbetrokkenheid

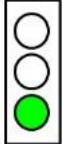
Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Het vergroten van de ouderbetrokkenheid. 2. Monitoring ontwikkeling van de peuters. 3. In kaart brengen aanbod netwerk. 		<p><u>Oorspronkelijke opdracht</u> Eind 2016 is het programma Opstapje geëindigd en is daarvoor in de plaats een nieuwe opdracht gegeven; ouderbetrokkenheid. Het doel van de opdracht is het vergroten van de ouderbetrokkenheid van de ouders met een kind met VVE-indicatie. Dit door middel van gesprekken om zo te laten zien welk aanbod er binnen Ridderkerk per wijk is om de ontwikkeling van het kind te stimuleren en door het aanbieden van thuisaanbod. De medewerkers stellen samen met ouders een plan van aanpak op waarin afspraken worden gemaakt over de acties die de ouders gaan uitvoeren. Het is belangrijk dat de ouders tijdens de gesprekken voldoende tips en tools krijgen om zelf de beste keuze voor hun kind te maken. Tijdens voortgangsgesprekken wordt de voortgang van de afspraken in de gaten gehouden en na één jaar wordt een KTO uitgezet om te onderzoeken wat het effect van deelname is geweest bij ouder en kind.</p> <p>In januari zijn de medewerkers van dit project direct gestart met de werkzaamheden die horen bij bovenstaande opdracht. Echter na gesprekken met het CJG en de stuurgroep VVE is gebleken dat de opdracht te veel raakvlakken heeft met wat het CJG nu al doet en de wens is dat de opdracht zich beter kan richten op het aanbieden van activiteiten voor de desbetreffende doelgroep.</p> <p><u>Gewijzigde opdracht</u> In april is er een onderzoek gedaan door de medewerkers van het project. Zij hebben de vraag van ouders opgehaald m.b.t. ouderbetrokkenheid. Deze resultaten zijn vervolgens besproken met Sabine v.d. Brom, het CJG en de voorzitter van het Kinderopvangoverleg. Vervolgens is de volgende opdracht ontstaan;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een overzicht bijhouden van het actuele activiteitenaanbod in Ridderkerk; • Het organiseren van 5 workshops; • Het organiseren van vakantie-activiteiten; • Aansluiten bij de Brede School indien zij starten met aanbod voor 2 – 4 jaar. <p>Op verzoek van de gemeente heeft er na de eerste workshop een terugkoppeling aan de stuurgroep VVE plaatsgevonden. Ook is er na de terugkoppeling bepaald welke onderwerpen er nog meer aan bod zouden moeten komen binnen het project.</p> <p>In totaal heeft het project Ouderbetrokkenheid vijf verschillende workshops georganiseerd. Dit zijn de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taal (taal, tweetaligheid en mediabewustzijn) • Eind juni heeft dit project de eerste workshop Taal georganiseerd in samenwerking met De Bibliotheek. 7 ouders hebben samen met hun kind deelgenomen. De workshop werd goed beoordeeld door de ouders

	<ul style="list-style-type: none"> • Voeding en bewegen (motoriek) Deze workshops is bezocht door 3 ouders en 3 kinderen. De activiteit is in samenwerking met JOGG georganiseerd en vond plaats in O.B.S. De Piramide. De ouders beoordeelden de workshops met een 8. • Kriebelige beestjes (sociaal-emotioneel) In totaal hebben 16 kinderen en 10 ouders deelgenomen. Zij hebben de workshop met gemiddeld een 7 beoordeeld. De workshop is uitgevoerd in samenwerking met een natuurpedagoog en de Bibliotheek Aanzet en vond plaats in O.B.S. de Bosweide. • Lekker spannend – Halloween! (sociaal-emotioneel) Samen met het opbouwwerk en het wijkdeeteam is er een workshop in Halloween thema georganiseerd in het wijkactiviteitencentrum in Bolnes. De workshop is bezocht door 16 kinderen en 13 ouders. De ouders hebben de workshop beoordeeld met gemiddeld een 9. • Taal la ca da bra (taal) In het wijkactiviteitencentrum in Bolnes is er samen met de Bibliotheek Aanzet en BuildingArts een taalworkshop georganiseerd. De activiteit is bezocht door 25 ouders en 3 kinderen en kreeg een beoordeling van een 9 gemiddeld. <p>Ook heeft het project Ouderbetrokkenheid verschillende activiteiten georganiseerd tijdens de Summer Events. De activiteiten waren gericht op de ontwikkeling van taal, motoriek en het sociaal-emotionele aspect. Er zijn 4 activiteiten georganiseerd die in totaal door 59 kinderen zijn bezocht. Ook de ouders van de kinderen hebben deelgenomen aan de activiteiten.</p> <p>Daarnaast hebben de medewerkers het aanbod in Ridderkerk in kaart gebracht en hebben ze ouders hier naar doorverwezen. Dit aanbod is ook onder de aandacht gebracht tijdens alle workshops.</p> <p>Op 30 juni hebben wij het bericht ontvangen van de Gemeente Ridderkerk dat zij deze opdracht niet wil verlengen. Dat houdt in dat wij bovenstaande werkzaamheden tot en met 31-12-2017 hebben uitgevoerd en hier in 2018 niet mee verder gaan.</p>
--	--

2.6 Werkgeverschap Brede School

Doelstelling	Status	Toelichting
		Het werkgeverschap voor de Brede School coördinator voor het jaar 2017 is gerealiseerd.

2.7 Vrijwilligerswerk C2A

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
1. Stimuleren 2. Ondersteunen 3. Versterken 4. Continuëren		<p>1. <u>Stimuleren van vrijwilligerswerk</u></p> <p>Vrijwilligers en vacatures Het aantal ingeschreven vrijwilligers in de vacaturebank is gestegen naar ruim 290. In totaal zijn er 99 matches geweest naar professionele of vrijwilligersorganisaties, waaronder 22 mensen die onder de Participatiewet vallen (=mensen met een bijstands-of WW-uitkering).</p> <p>Er is dit jaar een duidelijke toename in het aantal vacatures wat wordt aangeboden. Connect2Act wordt ook meer benaderd met de vraag of er al kandidaten zijn gevonden; kennelijk is de urgentie toegenomen. De aard van de vacatures veranderde dit jaar sterk naar de vraag om maatjes en dan vaak ook voor mensen met een beperking. Het aanbod van vrijwilligers is daarvoor zeer beperkt en vaak kunnen we geen match tot stand brengen. Ook rijst de vraag bij verschillende vacatures of hier geen sprake is van werkverdringing; de voorwaarden waaraan de vrijwilliger moet voldoen zijn soms puur professionele voorwaarden. Het gaat dan om kennis, ervaring en werktijden. Om dit beter inzichtelijk te maken hebben we de notitie geschreven "Waar leggen we in Ridderkerk de grens als het gaat over vrijwilligerswerk? Wanneer is er sprake van verdringing van arbeid?" Het thema wordt vanuit verschillende facetten benaderd en de visie van de landelijke koepel voor vrijwilligerswerk NOV is erin verwerkt. De notitie is met de gemeente besproken en dit onderwerp blijven we monitoren.</p> <p>Afgelopen jaar zijn er diverse <u>promo activiteiten</u> uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 januari de uitreiking van de vrijwilligersprijs i.s.m. de gemeente. Het aantal aanmelding voor de Jaap van der Graafprijs voor 2 januari 2018 was niet zo hoog. • NL Doet is gepromoot, 46 partijen schreven zich hiervoor in. • De Promotour Vrijwilligerswerk in september was een succes. Er waren 18 deelnemende organisaties die bijna allemaal enthousiast waren. Een enquête over verbeteringen leverde zeer weinig nieuwe ideeën op. • Connect2Act had een stand op het Kom Er Bij Festival in het gemeentehuis en we hebben daar genetwerkt en ook vacatures en vrijwilligers ingeschreven. • De mailchimp met diverse actuele onderwerpen voor organisaties en vrijwilligers is 4 maal rondgestuurd. De respons op de mailchimp is vrijwel nihil. Dit vergt nader onderzoek. <p>2. <u>Ondersteunen</u></p> <p>De vacaturebank is up to date gehouden.</p>

In het 4e kwartaal 2016 kregen we onverwacht van de leverancier Freeforce van de vacaturebank te horen dat deze niet meer door hen ondersteund zal worden. Inmiddels is er een nieuwe vacaturebank in eigen beheer gebouwd die per 1 januari operationeel is.

Voorheen plaatsten we vrijwel iedereen die om vrijwilligerswerk vroeg. Nu zien we dat het voor sommige vrijwilligers niet mogelijk is een goede plek te vinden. Dit ondanks het feit dat met name professionele organisaties meer bereid zijn vrijwilligers met forse eigen problematiek, een beperking of taalachterstand een kans te geven. Veel mensen hebben een kans gekregen onder het motto 'niet geschoten is altijd mis'. Dit heeft afgelopen jaar ook geleid tot klachten van klanten en een aantal conflicten met vrijwilligers en die niet op hun plaats bleken te zitten, terwijl zij onvoldoende open stonden voor feedback en weinig vermogen hadden tot zelfreflectie. Wij hebben er als organisatie van geleerd om bij gefundeerde twijfel mensen minder snel in te zetten. Dit is echter een moeilijk en grijs gebied en vraagt telkens weer een afweging tussen belangen van (potentiele) vrijwilligers, klanten en mogelijkheden tot begeleiding van professionals die beperkt zijn in hun tijd die ze kunnen besteden aan 'hun' vrijwilligers.

Interne vrijwilligers bij SenW

Het aantal vrijwilligers is afgelopen jaar gestegen naar 354, waarbij sommigen bij verschillende activiteiten werkzaam zijn. Zij worden bij veel activiteiten ingezet, waarbij de coördinatie altijd geschiedt door een beroepskracht. Dit jaar is er een nieuw vrijwilligersbeleid ontwikkeld en ingevoerd waarbij van alle vrijwilligers een VOG gevraagd wordt. Ook is er een handboek verschenen en zijn we bezig met taakomschrijvingen zodat iedere vrijwilliger weet wat er verwacht wordt, dit zal in 2018 klaar zijn.

Groep	Aantal vrijwilligers	Groep	Aantal vrijwilligers
Administratie SenW algemeen	5	Maaltijdservice	22
Belasting	12	Mannenclub	2
Bewegen	5	Preventief huisbezoek	17
Bezoek aan huis / maatje	23	Respijtzorg	7
Bingo	3	Samen actief	3
Boodschappenclub	1	Seniorweb	9
Boodschappen service	10	Soos Bolnes	14
Breien	2	Soos Centrum	4
Budgetcoach	1	Soos Oostendam	3
Buurtbemiddeling	14	Soos Rijsoord	9
Buurtsport	3	Soos Slikkerveer	3
Computercafé	8	Soos West	2

Connect2act	3	Telefooncirkel	6
Creamiddag	2	Thuisadministratie	24
De Loods	23	Uitstapjes algemeen	1
Film	4	Uitstapjes maandelijks	10
Alzheimer Cafe	2	Vervoer Het Busje	6
Formulierenbrigade	8	Vervoer naar	11
Klankbordgroep	6	Voorleesteam	23
Klaverjassen	3	WVC Bolnes	2
Klussenservice	23	Wetswinkel	5
Koffie inloop Slikkerveer	2	Totaal	354
Koffie inloop West	8		

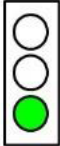
3. Versterken

Er zijn dit jaar diverse netwerkbijeenkomsten / deskundigheidsbevordering aangeboden:

- Netwerkbijeenkomst georganiseerd in BAR verband voor taalvrijwilligers met verschillende functies. Hier kwamen 22 vrijwilligers op af. Onderwerp was "interculturele communicatie".
- Netwerkbijeenkomst voor het voorleesproject 50+ met als doel nieuwe leesvrijwilligers te ondersteunen en voorleesinspiratie op te doen. Hier zijn 28 vrijwilligers naartoe gekomen.
- De workshop 'Grenzen stellen' in juni zat met 15 deelnemers vol waardoor niet iedereen kon deelnemen en een 2^e workshop wordt georganiseerd.
- Workshop 'Hoe krijg ik mijn persbericht geplaatst?' Slechts 9 deelnemers, maar wel een goede waardering door de deelnemers.
- Workshop 'Grenzen Stellen' in oktober met 9 deelnemers en op aanvraag van de deelnemers, in november een verdieping workshop waar 12 vrijwilligers op af kwamen. De deelnemers waren overwegend zeer enthousiast.
- Netwerk & Inspiratieavond:
Deze wordt al jaren gegeven met een teruglopend aantal deelnemers, dit jaar 36 deelnemers. Uit de enquête blijkt wel dat iedereen de avond goed waardeert. Er waren op deze avond 3 workshops die kregen een goede tot zeer goede waardering:
 - Veranderen naar de toekomst - voor organisaties
 - Pindakaas en Vrijwilligerswerk - over het aantrekkelijk maken van je vacatures
 - De Kleurenbril - over beter samenwerken met mensen die anders denken dan jij.
- Training Ethiek, het omgaan met andere waarden en normen en 'het goede doen en de juiste keuzes maken' ontwikkeld. De training bestaat uit 2 workshops. Ruim 35 vrijwilligers hebben zich opgegeven waardoor meerderde workshops aangeboden zijn.

	<p>Daarnaast zijn diverse trainingen en workshops voor de interne vrijwilligers van SenW aangeboden, waaronder EHBO, nieuwe wet- en regelgeving voor vrijwilligers van de belastingscreening, budget-coaching en thuisadministratie.</p> <p>4. <u>Continueren</u></p> <p>Als waardering van alle Ridderkerkse vrijwilligers heeft Connect2Act het jaarlijkse Feest der Giganten georganiseerd waar 340 mensen op af kwamen.</p> <p>Voor de interne vrijwilligers van SenW werd aan het einde van het jaar een High Tea georganiseerd waarbij vrijwilligers die 10 of 20 jaar vrijwilliger waren extra in het zonnetje werden gezet en een cadeau kregen uitgereikt. Een vrijwilliger kreeg op deze bijeenkomst een lintje uitgereikt door de burgemeester. Voor jonge vrijwilligers werd een feestelijke bijeenkomst in de Loods georganiseerd als waardering voor hun inzet. Daarnaast kregen alle vrijwilligers kregen een kerstattentie.</p>
--	---

2.8 Expertisecentrum Mantelzorg

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
1. Vinden 2. Versterken 3. Verlichten 4. Verbinden		<p>1 .Vinden</p> <p>Eind 2017 zijn er 1017 geregistreerde mantelzorgers waarvan 31 jonge mantelzorgers. Er zijn 1035 Pluimen uitgereikt. Er verschillende methoden en middelen gebruikt om mantelzorgers te vinden. Het geven van voorlichting aan en contacten onderhouden met intermediairs en samenwerkingspartners werkt goed. Er worden steeds meer mantelzorgers gewezen op of doorverwezen naar Karaat Mantelzorg.</p> <p><u>Aantal bezochte vindplaatsen/gelegde contacten:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Doktershuis (patiënten van de diverse huisartsen gevestigd in het Doktershuis) <p>Resultaat: welkom pakket ontwikkeld. Deskundigheidsbevordering medewerkers</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. NVVE (Voorlichting) 3. Burgerplatform (voorlichting) 4. Migranten en Mantelzorg (voorlichting) 5. Nauwe samenwerking met de Casemanagers Dementie 6. Samenwerking met praktijkondersteuners van huisartsen 7. Samenwerking met de wijkteams 8. Uitgave van De Pluim heeft voor een forse toestroom van nieuwe mantelzorger gezorgd 9. Betere signalering op mantelzorg door vrijwilligers bij het project preventief huisbezoek 10. Buzz on Tour 11. Kom erbij festival

		<p>12. Workshops bij Aafje 13. Samenwerking bibliotheek (mantelzorgkast, 25- jarig jubileum) 14. PR diversen 15. Alzheimer Café 16. Project bewegen naar vrijwilligers werk: voorlichting</p> <p><u>Gebruikte communicatiemiddelen</u> Er is een geheel nieuwe interactieve website ontwikkeld waar niet alleen veel informatie op te vinden is voor mantelzorgers en professionals, maar ook E-health programma's , diverse tools en zelftesten staan. Veder zijn er diverse persberichten en advertenties geplaatst en zijn er radio interviews gegeven. Er zijn 3 nieuwsbrieven specifiek voor mantelzorgers uitgegeven naast nieuwsflitsen voor professionals. Daarnaast zijn er diverse folders en flyers verschenen, evenals buitenreclame en regelmatig berichten op diverse sociale media.</p> <p><u>Rapportage hoe mantelzorgers Karaat Mantelzorg hebben gevonden</u> Dit jaar hebben de meeste mensen Karaat Mantelzorg via De Pluim gevonden (137x), daarnaast is 75x mond-op-mond reclame genoemd, 11 x via de huisarts of praktijkondersteuners en een klein deel geeft aan via de krant of sociale media. Van de overgrote meerderheid is het niet bekend.</p> <p><u>2. Versterken</u> Er zijn meer collectieve ondersteuningsprogramma's ingezet dan afgesproken. Dit in het kader van de wachtlijst en de hoop dat d.m.v. collectieve inzet meer mantelzorgers bereikt kunnen worden. Uitgevoerde collectieve ondersteuningsprogramma's zijn:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voorlichting NVVE 2 x vanwege grote belangstelling - 140 bezoekers. 2. Kennismakingsbijeenkomsten in kader van de Pluim 2 x - 14 deelnemers 3. Uitje jonge mantelzorgers - 8 deelnemers 4. Alzheimer Café Ridderkerk - 9 bijeenkomsten, tussen de 40 en 65 bezoekers per avond 5. Workshop Grenzen stellen – 16 deelnemers 6. Ademhaling en Gezondheid - 10 deelnemers 7. Creatieve workshop, 2 bijeenkomsten - 21 deelnemers 8. Mindfulness Terugkom - 9 deelnemers (nog van de cursus in 2016) 9. Mindfulness, 6 bijeenkomsten - 10 deelnemers 10. Mindfulness Terugkom - 10 deelnemers 11. Bijeenkomst met mantelzorgers bij Aafje: 10 deelnemers 12. Wandelen gedurende 6 maanden wekelijkse wandelingen in het kader van lotgenotencontact - er is een open inschrijving met wisselende samenstelling van 10-24 mantelzorgers per keer. Bij de seizoen afsluiting zijn er 45 mantelzorgers aanwezig , die de activiteit met een 9,5 waarderen. 13. 3 e-learning modules aangeboden via de website 14. Lezing: Je bent een schat – 15 deelnemers 15. Workshop Overbelasting bij Aafje -
--	--	---

	<p>16. Meester in je werkweek – aangeboden aan medewerkers BAR organisatie, 4 deelnemers</p> <p>17. Het Kom Erbij Festival is mede georganiseerd door de mantelzorgconsulenten. Er werd een mantelzorgquiz gepresenteerd waarin de 14 deelnemers meer bewust werden gemaakt van het begrip mantelzorg en de ondersteuningsmogelijkheden die er zijn.</p> <p><u>Week van de mantelzorg</u></p> <p>Karaat Mantelzorg ziet door alle ontwikkelingen de noodzaak om naast directe ondersteuning aan mantelzorgers ook indirect te ondersteunen. Dit doen zij door expertise te verspreiden onder zoveel mogelijk professionals en vrijwilligers in Ridderkerk. Een opmars naar een mantelzorgvriendelijk Ridderkerk. Mede dankzij het verspreiden van deze expertise komen er steeds meer samenwerkingsverbanden tussen de verschillende organisaties in Ridderkerk. Zo is ook het idee ontstaan om de Dag van de Mantelzorg gezamenlijk te gaan dragen. Met meerdere activiteiten door verschillende organisaties creëren we een week vol erkenning waarbij mantelzorgers makkelijker een moment kunnen vinden om aan te sluiten. Het is immers zo dat de werkende mantelzorger liever een avond of weekendactiviteit volgen en oudere mantelzorgers dit liever overdag doen. Ook jonge mantelzorgers willen we erkenning geven. Met de opzet voor een week vol activiteiten brengen we jong en oud samen en hebben we een aanbod voor een veel grotere groep mantelzorgers. Dit was aanleiding om de krachten te gaan bundelen. Zorginstellingen De Riederborgh en Aafje vormen nu met Karaat Mantelzorg de werkgroep “Week van de Mantelzorg 2017”. Overzicht van georganiseerde activiteiten:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Officiële opening week van de mantelzorg door mw. Groeninx van Zoelen bij Huijs ten Donck • Rondleiding Huijs ten Donck - 3 x verspreid over de week • Reyerheem en 't Ronde Sant - attentie ophalen - roos en Bonbon • Lezing Marinus van den Berg met koffie / thee in de bibliotheek • Broodje mantelzorg eten (dagaanbieding) – mogelijk in Riederborgh, Reyerheem en t Ronde Sant • Bootcamp voor jonge mantelzorgers (2 leeftijdsgroepen) is niet doorgegaan door te weinig belangstelling • Bloemstukjes maken en soepenbuffet (Gasterij) • Laarzentocht van 2 uur in Crezeepolder met De Natuur Vereniging IJsselmond en Koffie / thee Paradijshoeve • Speksteen workshop • Aandacht in de kerkdienst door het IDB <p>Aan de week van de mantelzorg deden 426 mantelzorgers mee, meer dan we ooit gehaald hebben. De week van de mantelzorg is dan ook voor herhaling vatbaar.</p> <p><u>Website</u></p> <p>De nieuwe website is de lucht in gegaan. Naast het activiteitenaanbod en algemene informatie, is er specifieke informatie over mantelzorg en dementie en voor de voor jonge en werkende mantelzorgers te vinden. Er is een Helpdesk en een Meldpunt functie. Er staan zelf-en</p>
--	--

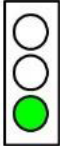
	<p>kennistesten op en er is een toolkit voor huisartsen, jeugdhulpverleners, verenigingen en werkgevers. Tevens kunnen hulpverleners in de zorg deelnemen aan een e-learning module. Mantelzorgers kunnen zich laten registreren en een nieuwsbrief aanvragen. De mantelzorgconsulenten hebben de opleiding voor E-health afgerond en hebben diverse E-health programma's gezocht en ontwikkeld die op de nieuwe website gezet zijn, waaronder zelftests en workshops .</p> <p><u>Nieuwsbrieven en nieuwsflitsen</u> In 2017 zijn er 3 x 1.000 nieuwsbrieven voor mantelzorgers "Spotlight" verspreid, 450 x ging dit via mailchimp. Daarnaast werden er diverse keren zogenaamde nieuwsflitsen aan mantelzorgers en/of professionals verstuurd met actuele informatie.</p> <p><u>3. Mantelzorgers worden ondersteund zodat overbelasting voorkomen wordt of afneemt</u></p> <p><u>Korte contacten</u> Dit zijn kortdurende vaak eenmalige contacten die bestaan uit telefoontjes, e-mails en vragen door mantelzorgers die binnenlopen of via de website gesteld worden. Totaal 1310 korte contacten, waarbij opgemerkt moet worden dat door de invoering van een nieuw registratie systeem met de bijbehorende kinderziekten, de registratie niet optimaal verlopen is.</p> <p><u>Ondersteuningscontacten</u> Dit zijn contacten waarbij een begeleidingstraject plaatsvindt: individuele gesprekken veelal gecombineerd met deskundigheidsbevordering, verwijzing naar workshops, respijtdagen, lotgenotencontact en indien gewenst inzet van vrijwilligers. Het aantal mantelzorgers die een begeleidingstraject heeft gevolgd is 516. De aard van de mantelzorg bestaat voor ruim 60% uit het verlenen van praktische hulp aan degene die mantelzorg nodig heeft. In 33% van de situaties gaat het om het verlenen van emotionele steun. 59 dossiers zijn afgesloten doordat de mantelzorgverlening gestopt is.</p> <p><u>Respijtzorg</u> Op verschillende manieren wordt aandacht aan respijt gegeven. Op individueel niveau kijkt de mantelzorgconsulent samen met de mantelzorgers waar behoefte aan is, waarbij het dan kan gaan om vervangende zorg als de mantelzorgers zelf ziek wordt of met vakantie gaat. Ook kan inzet van een respijtvrijwilliger wenselijk zijn zodat de mantelzorgers even tijd voor zichzelf heeft. Daarnaast bieden we zogenaamde respijtdagen aan. Dit zijn uitstapjes voor mantelzorgers met degene voor wie zij zorgen. Lotgenotencontact en ontspanning staan centraal. De mantelzorgconsulenten begeleiden deze uitstapjes en geven die dag veel aandacht aan de mantelzorgers en gaan in op vragen en knelpunten die mantelzorgers ervaren.</p>
--	--

	<p><u>Georganiseerde respijtdagen</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Beekse Bergen - 54 deelnemers 2. Tuinexcursie - 45 deelnemers 3. Bloemschikken - 25 deelnemers 4. Kerstlunch - 150 deelnemers <p><u>Aantal ingezette respijtvrijwilligers</u></p> <p>Het vinden van geschikte respijtvrijwilligers is erg moeilijk en lukt dan ook niet altijd. Ziektekennis, om kunnen gegaan met afwijkend gedrag, geduld en jezelf weg kunnen cijferen zijn eigenschappen die gecombineerd lastig te vinden zijn. Er zijn dit jaar dan ook meer verzoeken geweest (4x) om respijtvrijwilligers dan we hebben kunnen vinden. Ingezette vrijwilligers:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wandelvrijwilliger bij man met zeldzame hersenaandoening. • 2 respijtvrijwilligers bij iemand met dementie, 1 van deze vrijwilligers is zelf ziek geworden, geen vervanging gevonden. • 1 respijtvrijwilliger bij iemand met een psychische ziekte - SenW heeft overeenkomst met deze vrijwilliger gestopt na herhaaldelijke problemen • 1 respijtvrijwilliger bij iemand met een verstandelijke beperking – de mantelzorger vond dit uiteindelijk geen geschikte vrijwilliger waarna de inzet gestopt. • 1 respijtvrijwilligers bij iemand met een terminale ziekte <p>Er waren meer verzoeken om respijtvrijwilligers (4), maar daar hebben we geen vrijwilligers voor kunnen vinden.</p> <p><u>Werkgroep respijtzorg BAR van de keten dementie</u></p> <p>Deze werkgroep heeft een overzicht gemaakt van alle respijtzorg mogelijkheden van de Bargemeenten. Daar is een flyer en een factsheet van gemaakt. Deze info is bedoeld voor professionals en verwijzers. De Welzijnsinstellingen verspreiden deze overal. De werkgroep is daarmee opgeheven.</p> <p>De stuurgroep keten dementie BAR zet ook in 2018 de samenwerking voort.</p> <p><u>SamenActief</u></p> <p>Een wekelijkse dagbesteding (gezelligheid, bewegen en lunch) voor mensen met beginnende dementie en Parkinson voorziet in een behoefte maar loopt erg moeizaam doordat dit een activiteit is die, op de beroepskracht die de bewegingsactiviteit verzorgd na, draait op vrijwilligers. De vrijwilligers blijken onvoldoende toegerust op hun werkzaamheden met deze specifieke doelgroep wat onderling wrijving en conflicten geeft. Ook vervanging en coaching van de vrijwilligers biedt geen structurele oplossing. Geprobeerd wordt financiering te vinden voor een betaald kracht die de activiteit van coördineren en begeleiden. Als de docent beweging vanwege gezondheidsredenen ook moet stoppen, besluiten we eind dit jaar te stoppen met het aanbieden van deze activiteit.</p>
--	--

	<p><u>4. Goede verbinding tussen formele en informele zorg, versterken positie mantelzorgers</u></p> <p><u>Samenwerkingen tussen formele en informele zorg</u> Een van de doelstellingen van het expertisecentrum Karaat Mantelzorg is om verbindingen te leggen tussen mantelzorg en (zorg) professionals en intermediairs van verschillende organisaties om de belangen en de positie van mantelzorgers verder door te ontwikkelen. Hiertoe hebben we diverse Ridderkerks partijen contact gehad. Daarbij kon het om verschillende zaken gaan, zoals het ontwikkelen van informatiemateriaal die andere partijen kunnen aanbieden. Te denken valt aan de mantelzorgkast in de bibliotheek en het informatiepakket dat het Doktershuis aan mantelzorgers aanbiedt. Met de wijkteams en wijkverpleging is gepraat over verdergaande samenwerking en de mantelzorgconsulenten hebben onderdelen van een cursus verzorgd die door Aafje werd gegeven.</p> <p>Tevens hebben de mantelzorgconsulenten op verzoek het management van de Riederborgh geadviseerd m.b.t. het vorm geven van familieparticipatie binnen hun organisatie. Op verzoek van huisartsen is in 2017 3x deelgenomen aan een multidisciplinair overleg rondom mantelzorgers.</p> <p>Daarnaast is er afgelopen jaar vaak overleg geweest met de gemeente Ridderkerk over (organisatie van) uitgifte van De Pluim.</p> <p>Voor het Maatschappelijk Burgerplatform werd een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd en ook met het IDB waren contacten om mantelzorg binnen de kerken op de agenda te zetten.</p> <p><u>Werkende mantelzorger</u> Rondom de werkende mantelzorger is er advies en ondersteuning gegeven aan Pameijer, IJsselmonde Oost en de gemeente zodat deze organisaties een mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid binnen hun eigen organisatie konden implementeren. Ook binnen SenW zelf is aan dit onderwerp aandacht gegeven.</p> <p><u>Meldpunt</u> Er zijn in 2017 4 meldingen binnengekomen bij het Meldpunt. Het betreft signalen over klachten m.b.t. de zorg. Alle vier zijn door de mantelzorger zelf bij de betreffende organisatie opgepakt met ondersteuning van de mantelzorgconsulent.</p> <p><u>Specifieke werkgroepen / samenwerking</u> De mantelzorgconsulenten hebben specifieke werkgroepen gecoördineerd of aan werkgroepen deelgenomen die veelal al hierboven beschreven zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Coördinatie van de werkgroep Week van de Mantelzorg • Coördinatie van werkgroep Alzheimer café
--	--

		<ul style="list-style-type: none"> Op verzoek van de bibliotheek AanZet hebben de mantelzorgconsulenten tekst aangeleverd voor het jaarlijkse Ridderkerkse Dictee dat dit jaar het thema Mantelzorg heeft. Helaas ging het dictee door te weinig deelname niet door. <p>De mantelzorgconsulent nam deel aan de werkgroep 'inzet wijkverpleging / welzijn BAR' o.l.v. de coördinator van de wijkteams.</p>
--	--	--

2.9 Welzijnsarrangementen

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
1. Eenzaamheid en sociaal isolement 2. Armoede en minima 3. Karaat Comfort		<p><u>1. Sociaal isolement en eenzaamheid tegen gaan</u></p> <p>Er zijn diverse oorzaken die een rol spelen bij sociaal isolement en eenzaamheid. Het kan gaan om o.a. verlies van een partner, afnemende gezondheid, verlies van betekenisvolle mensen om je heen door hoge leeftijd of moeite hebben met het leggen van sociale contacten. Soms is eenzaamheid een tijdelijke fase die iedereen wel eens meemaakt in zijn leven en soms is het iets wat als het ware bij iemand hoort en als constante factor in zijn leven ervaart. Afhankelijk van de oorzaak kan er bepaald worden welke inzet de beste is. Dit kan deelnemen zijn aan een van de vele activiteiten die georganiseerd worden in Ridderkerk, koppelen van een vrijwilliger die iemand aan huis bezoekt, individuele begeleiding in het leren omgaan met isolement en eenzaamheid en/of mobiliseren van het eigen sociale netwerk als daartoe mogelijkheden zijn. Het is echter een illusie om te denken dan isolement en eenzaamheid in alle gevallen te voorkomen of op te lossen is.</p> <p><u>Reguliere ontmoetingsactiviteiten</u> SenW organiseert voor senioren in alle wijken van Ridderkerk diverse activiteiten die veelal een zomerstop hebben in de maanden juli en augustus en tijdens de kerstperiode. Deze ontmoetingsactiviteiten worden door vrijwilligers georganiseerd en uitgevoerd, onder coördinatie van een beroepskracht.</p> <p><u>Sociëteiten</u> De inhoud van iedere soos wordt afgestemd op de behoefte van de deelnemers en varieert van gezellig praten en koffie drinken met elkaar, tot het doen van spelletjes, een diavoorstelling, een lezing, e.d.</p> <ul style="list-style-type: none"> Centrum - wekelijks 18 deelnemers Oostendam - om de twee weken - 14 deelnemers West - wekelijks, 16 deelnemers Rijsoord - om de 3 weken, 26 deelnemers Bolnes - wekelijks, 2 groepen, 58 deelnemers Slikkerveer - wekelijks, 32 deelnemers

	<p><u>Overige ontmoetingsactiviteiten</u> Daarnaast zijn er in West 2 koffie ochtenden per week, een wekelijkse mannenclub en een maandprogramma op vrijdagmiddagen met 1x breimiddag, 1x filmmiddag, 1x creamiddag en 1x bingomiddag. In Slikkerveer is een wekelijks koffie ochtend. Vanuit Soos Bolnes biljarten 5 dagen per week een groep, voornamelijk mannen, wordt jaarlijks een klaverjas toernooi gehouden, een paar keer per jaar een modeshow en een kerstdiner. Nieuw was de workshop 'theater voor senioren': zelf ervaren en beleven wat theater en toneel is, wat je kan doen met bijvoorbeeld je stem, lichaam, emotie, attributen en ruimte. Een dergelijke activiteit voor senioren is er nog niet in Ridderkerk, het spreekt weer een andere groep inwoners aan dan degenen die nu voornamelijk de wijkcentra bezoeken. Er is duidelijk belangstelling voor en ook de behoefte om met deze vorm van expressie en het verder ontdekken en ontwikkelen van deze talenten in een groep aan de slag te gaan. Daarom werd een korte cursus Theater voor deze groep georganiseerd met 6 deelnemers.</p> <p>Het voorleesproject '50+ leest voor' beleeft al haar 17^e seizoen, georganiseerd samen met de bibliotheek. Het voorlezen zorgt steeds voor veel plezier bij zowel de kinderen als de senioren. De speeddate werd dit jaar 3x georganiseerd, 2x werd hij afgezegd door te weinig deelnemers. Er waren 12 mensen deelnemers. Voor 2018 gaan we bekijken hoe we hier mee om zullen gaan. De kleinschalig uitstapjes voor kwetsbare mensen werden in het 2^e half jaar uitgebreid naar 2x per maand (daarvoor 1x per maand) om aan de vraag te voldoen. Er werden 17 uitstapjes georganiseerd waar 6 mensen per uitstapje aan deelnamen (is het maximum per keer). Deze uitstapjes kennen een intensieve begeleiding van vrijwilligers. 43 mensen staan op de deelnemerslijst van de uitstapjes.</p> <p><u>Samenwerking met andere partijen</u> Ook andere partijen dragen eenzame en oudere en kwetsbare mensen een warm hart toe. Zo werd met andere partijen de volgende activiteiten uitgevoerd:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stichting Lief Koos heeft sjaals en banketstaven geschonken voor de eenzame en ouderen in Ridderkerk. Deze zijn door de ouderenadviseurs uitgedeeld. • In juni is in samenwerking met WBNR (Woman Business Club Rijnmond) een gezellige middag georganiseerd voor mensen die wel toe waren om even alle zorgen te vergeten, 25 mensen namen hier aan deel. • Stichting Present organiseerde voor 7 klanten van ons een gezellige bijeenkomst in november. <p><u>Zomer- en winteractiviteiten</u> In de zomerperiode wanneer de reguliere activiteiten stil liggen en familie en (klein)kinderen veelal op vakantie zijn, worden de zomeractiviteiten georganiseerd. Dit jaar vonden 11 activiteiten plaats. Van bezoek aan een zuivelboerderij, een bustocht naar Zeeland, een bioscoop bezoek met</p>
--	--

	<p>Andre Rieu tot wandelen met pannenkoeken en een paar scootmobieltochten. In totaal deden 308 mensen mee.</p> <p>In de sombere en donkere maanden november en december wordt het winterfestival georganiseerd. Dit jaar een high tea, een bustocht naar Intratuin, een muziekmiddag, de inmiddels traditie geworden SinterKerst lunch en de museumplus bus, mogelijk gemaakt door de BankGiro Loterij. In totaal deden 194 mensen mee.</p> <p><u>Kom erbij Festival</u></p> <p>Voor het eerst dit jaar werd, in de landelijke week van de eenzaamheid, het 'Kom Erbij Festival' georganiseerd. Een dag met demonstraties en workshops van allerlei activiteiten zoals internationale dans, vrouwengym, sjoelen, SeniorWeb, klaverjassen, e.d. Er was eten en drinken, ruim gelegenheid met elkaar in gesprek te komen en kraampjes over allerlei interessante onderwerpen. Intern binnen SenW was dit een samenwerking tussen ouderenadviseurs, opbouwwerkers, combinatiefunctionarissen, coördinator en vrijwilligerswerk waardoor zeker een meerwaarde werd gehaald. Op dit festival kwamen 250 mensen af.</p> <p><u>Individuele benadering</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Bezoek aan huis <p>Voor de mensen die geen groepsactiviteit kunnen of willen bezoeken, wordt 'bezoek aan huis' ingezet, waarbij vrijwilligers thuis bij mensen op bezoek gaan en fungeren als een persoonlijk maatje. Er zijn 55 mensen die gebruik maken van een maatje. Zij maken onderling afspraken over de frequentie en inhoud van het bezoek. Dit varieert van wekelijkse bezoeken en van een gezellig praatje tot een spelletje, voorlezen of ergens een kopje koffie drinken.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Telefooncirkel <p>Voor mensen die het een onprettig en onveilig idee vinden om niet iedere dag met iemand te kunnen praten, bestaan er 3 telefooncirkels met in totaal 21 deelnemers. Iedere werkdag start een vrijwilliger de cirkel en sluit deze weer af. Als iemand niet opneemt wordt dit doorgegeven aan de ouderenadviseur die actie onderneemt.</p> <p><u>2. Kwetsbare volwassenen en minima worden ondersteund zodat zij kunnen (blijven) deelnemen aan de samenleving</u></p> <p>Minima hebben onze speciale aandacht. Zowel in preventie huisbezoeken als bij mensen die op ons kantoor komen met een vraag, letten we altijd op het inkomen van iemand en mogelijkheden die er zijn om gebruik te maken van diverse regelingen. Te denken hierbij valt niet alleen aan zorg- en huurtoeslag maar ook aan minimaregelingen voor mensen die gebruik maken van Tafeltje Dekje en de Ridderkerk pas.</p> <p><u>Thuisadministratie en budgetcoaching</u></p> <p>Binnen SenW zijn er momenteel 48 administratie- en budgetcoachingstrajecten actief. Gemiddeld worden 48-50 huisbezoeken per maand afgelegd door vrijwilligers.</p>
--	---

	<p><u>Financiële kaart</u> De financiële kaart zou in eerste instantie in samenwerking met de gemeente Ridderkerk worden georganiseerd. In het 3^e kwartaal heeft de gemeente besloten om dit toch niet gezamenlijk uit te voeren. De doelstelling om in het 4^e kwartaal de financiële kaart te maken en te verspreiden onder de doelgroep is niet behaald door alle interne drukke werkzaamheden.</p> <p><u>Minimaregeling</u> Het aantal klanten dat gebruik maakt van Tafeltje dekje is 275 (peildatum 31 december 2017) daarvan maken er 16 gebruik van de minimaregeling voor Tafeltje Dekje en seniorenrestaurant.</p> <p><u>Spreekuren</u> Door de toenemende vraag rondom financiële kwesties beter te kunnen stroomlijnen, zijn er 8 notarisspreekuren met 24 klanten en 16 financiële spreekuren gehouden met in totaal 70 cliënten.</p> <p><u>Preventie minima</u> De eerder met de gemeente besproken aparte offerte preventie minima heeft geen vervolg gekregen vanuit de gemeente.</p> <p><u>3. Het aanbieden van diensten zodat kwetsbare mensen zelfstandig en comfortabel zelfstandig kunnen blijven wonen</u></p> <p>Met het aanbieden van diverse <u>service-en gemaksdiensten</u> kunnen mensen die hulp nodig hebben bij diverse facetten van het dagelijkse leven toch zelfstandige in hun eigen huis comfortabel wonen. In het 2017 worden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 254 klussen in huis en tuin uitgevoerd • 32.618 maaltijden bezorgd • 47 deelnemers boodschappenservice, die gemiddeld 3 x per week gebruik maken van deze service • 220 ritten/bezoeken aan het ziekenhuis afgelegd • 531 belastingaangiftes verzorgd • vanaf september zijn 8 belastingspreekuren georganiseerd met 29 klanten <p><u>Scootmobieltochten -en lessen</u> Maandelijks worden scootmobieltochten georganiseerd met gemiddeld 12 scootmobielrijders. In oktober werd het 1-jarig bestaan gevierd met een tocht naar de SS Rotterdam. Daarnaast maand augustus 16. In september zijn er geen lessen geweest. Het totaal aantal lessen in 2017 is 102.</p> <p><u>SeniorWeb</u> Dit jaar worden de volgende cursussen en workshops gegeven: 3 x Windows 10 (7 lessen), 4 x de workshop de Cloud, 2x de training Ipad voor beginners (3 lessen), 1x Ipad voor gevorderden (3</p>
--	---

	lessen) en 2x de foto workshop. In totaal waren er 79 deelnemers. Naast groepslessen is er vraag naar individuele lessen en maatwerk in wat mensen willen leren. Er werden 54 individuele lessen gegeven. Wekelijks vindt een inloop spreekuur plaats in de bibliotheek. Dit loopt terug door de komst van het computer café. Het (maandelijkse) Ridderkerks Computer Café is gestart op 28 maart 2017. Tot en met juli 2017 zijn er 8 bijeenkomsten geweest met 120 bezoekers. Uit het RCC is de fotoworkshop 'fotobeheer en bewerken' als product ontstaan.
--	---

2.10 Begeleiding en Ondersteuning

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting																																												
1. (Vroeg)signalering 2. Faciliteren, ondersteunen en interveniëren 3. Verbinden		<p>1. Vroegsignalering en preventie</p> <p>In 2017 zijn er 804 brieven verstuurd met een uitnodiging deel te nemen aan de preventieve huisbezoeken. 237 daarvan zijn eind november verstuurd, deze mensen worden benaderd in 2018 en tellen derhalve niet mee in de resultaten van 2017. Daarmee blijven 567 verstuurd brieven in 2017 over, 241 senioren hebben aangegeven een huisbezoek te willen, 300 mensen gaven aan niet mee te willen doen om verschillende redenen, zoals zich nog te goed en vitaal voelen, opname, ook komt het voor dat mensen inmiddels overleden zijn. 241 senioren hebben een vrijwilliger op bezoek gehad die een gestandaardiseerde vragenlijst heeft afgenomen met vragen over wonen, voorzieningen, veiligheid, inkomen, gezondheid en participatie. Uitkomsten zijn:</p> <table border="1"> <tr> <td>Hoe is het contact met uw burens?</td> <td>Goed 78,4 %</td> <td>Redelijk 12,9 %</td> <td>Slecht 7,9 %</td> </tr> <tr> <td>Heeft u behoefte aan hulp in of om uw woning?</td> <td>Heb ik al 42 %</td> <td>Ja 3 %</td> <td>Nee ben nog zelfredzaam 55 %</td> </tr> <tr> <td>Wat vindt u van de bereikbaarheid van voorzieningen?</td> <td>Goed 92 %</td> <td>Redelijk 3 %</td> <td>Slecht 5 %</td> </tr> <tr> <td>Voelt u zich veilig in uw woning en omgeving</td> <td>Ja 95 %</td> <td>Nee 5 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Inkomen</td> <td>Alleen AOW 5 %</td> <td>AOW+pensioen 95 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Komt u uit met uw geld?</td> <td>Ja 98 %</td> <td>Nee 2 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Heeft u sociale contacten?</td> <td>Ja 92%</td> <td>Nee 8 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Hoe zijn uw contacten met uw omgeving?</td> <td>Goed 83 %</td> <td>Redelijk 12 %</td> <td>Slecht 5 %</td> </tr> <tr> <td>Heeft u mensen in uw omgeving die u helpen als u wat nodig hebt?</td> <td>Ja 93 %</td> <td>Nee 7 %</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Voelt u zich wel eens eenzaam?</td> <td>Ja 13 %</td> <td>Nee 84 %</td> <td>Soms 3 %</td> </tr> <tr> <td>Bent u tevreden met uw daginvulling</td> <td>Ja 92 %</td> <td>Meestal 1%</td> <td>Nee 7 %</td> </tr> </table> <p>De vrijwilligers die de huisbezoeken afleggen geven tegelijkertijd informatie waar behoefte aan is. Zo zijn alle senioren die aangeven behoefte te hebben aan hulp in en om de woning gewezen op de mogelijkheden van bijvoorbeeld thuiszorg, klussendienst, vrijwilligers of iemand uit het netwerk. Ook wordt er zo nodig specifiek doorgevraagd. Bij eenzaamheid wordt vaak als oorzaak genoemd verlies van partner, familie en/of bekenden, ook gezondheidsredenen worden regelmatig genoemd. Mogelijkheden voor contact worden besproken.</p>	Hoe is het contact met uw burens?	Goed 78,4 %	Redelijk 12,9 %	Slecht 7,9 %	Heeft u behoefte aan hulp in of om uw woning?	Heb ik al 42 %	Ja 3 %	Nee ben nog zelfredzaam 55 %	Wat vindt u van de bereikbaarheid van voorzieningen?	Goed 92 %	Redelijk 3 %	Slecht 5 %	Voelt u zich veilig in uw woning en omgeving	Ja 95 %	Nee 5 %		Inkomen	Alleen AOW 5 %	AOW+pensioen 95 %		Komt u uit met uw geld?	Ja 98 %	Nee 2 %		Heeft u sociale contacten?	Ja 92%	Nee 8 %		Hoe zijn uw contacten met uw omgeving?	Goed 83 %	Redelijk 12 %	Slecht 5 %	Heeft u mensen in uw omgeving die u helpen als u wat nodig hebt?	Ja 93 %	Nee 7 %		Voelt u zich wel eens eenzaam?	Ja 13 %	Nee 84 %	Soms 3 %	Bent u tevreden met uw daginvulling	Ja 92 %	Meestal 1%	Nee 7 %
Hoe is het contact met uw burens?	Goed 78,4 %	Redelijk 12,9 %	Slecht 7,9 %																																											
Heeft u behoefte aan hulp in of om uw woning?	Heb ik al 42 %	Ja 3 %	Nee ben nog zelfredzaam 55 %																																											
Wat vindt u van de bereikbaarheid van voorzieningen?	Goed 92 %	Redelijk 3 %	Slecht 5 %																																											
Voelt u zich veilig in uw woning en omgeving	Ja 95 %	Nee 5 %																																												
Inkomen	Alleen AOW 5 %	AOW+pensioen 95 %																																												
Komt u uit met uw geld?	Ja 98 %	Nee 2 %																																												
Heeft u sociale contacten?	Ja 92%	Nee 8 %																																												
Hoe zijn uw contacten met uw omgeving?	Goed 83 %	Redelijk 12 %	Slecht 5 %																																											
Heeft u mensen in uw omgeving die u helpen als u wat nodig hebt?	Ja 93 %	Nee 7 %																																												
Voelt u zich wel eens eenzaam?	Ja 13 %	Nee 84 %	Soms 3 %																																											
Bent u tevreden met uw daginvulling	Ja 92 %	Meestal 1%	Nee 7 %																																											

	<p>Met alle senioren die daar behoefte aan hadden of waar bijzonderheden waren is een vervolg contact geweest door een ouderenadviseur. Zo zijn alle senioren met alleen AOW benaderd of na te gaan of zij gebruik maken van alle relevante regelingen en of er knelpunten zijn waar ondersteuning bij geboden kan worden.</p> <p>2. Faciliteren, ondersteunen en interveniëren door Sociaal werk / Ouderenadvisering</p> <p>De sociaal werkers / ouderenadviseurs hebben 2059 korte, vaak eenmalige contacten, gehad. 194 mensen kregen een begeleidingstraject van de sociaal werker / ouderenadviseur. Het betrof hier met name:</p> <ul style="list-style-type: none"> • acute problematiek rondom financiën, huisvesting of huiselijk geweld. • niet of beperkte zelfredzaamheid rondom of t.g.v. lichamelijk problematiek, huisvesting, financiën, sociaal netwerk en dagbesteding. • monitoren van kwetsbare mensen in het kader van afschaling van andere professionals, veelal binnen de wijkteams. <p>Een van de sociaal werkers / ouderenadviseurs neemt deel aan het LZN overleg.</p> <p>Kenmerkend voor 2017 was het ontstaan van wachtlijsten, per 31 december staan er nog 14 mensen op de wachtlijst, dit is minder dan halverwege het jaar toen er 49 mensen op de wachtlijst stonden.</p> <p>Als oorzaken en gevolgen van de toegenomen vraag zijn de volgende punten genoemd:</p> <p><u>Oorzaken:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Mensen worden naar ons doorverwezen via meer kanalen dan voorheen, zoals POH-ers. • De wijkteams functioneren steeds meer zoals bedoeld is, waarbij welzijn zich richt op het voorliggende terrein. Allerlei praktische zaken worden doorgezet naar de sociaal werkers, het gaat dan vaak om financiële problematiek / schuldenproblematiek / echtscheidingen en het regelen van zorg. Waar het tot voor de komst van de wijkteams voornamelijk senioren betrof ondersteunen we nu ook volwassenen met hun problematiek. • We zien een nieuwe doelgroep die tot voor kort niet bij ons kwam. Het betreft mensen met forse taalproblemen. Brieven kunnen ze niet lezen, onbekend is welke acties van hen verwacht worden en de vragen zijn te complex voor de formulierenbrigade. • De groep digibeten komt in grotere getalen naar ons toe, bij sommige instanties is de mogelijkheid gestopt om iets via de post te regelen of is een Digi-d nodig. • De komst van de diverse spreekuren en de formulierenbrigade heeft een aanzuigende werking, het genereert juist meer vragen die naar de sociaal werkers wordt doorgezet. • Sterke toename van mailverkeer en Whatsapp, ook van klanten. • Toegenomen verwachtingspatroon van klanten dat ze zo snel mogelijk geholpen worden. <p><u>Gevolgen:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Cliënten moeten langere tijd wachten voor hun vraag opgepakt kan worden. • Er zijn meer klanten dan het inloop spreekuur aankan , waardoor we niet alle mensen kunnen helpen.
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • De toegenomen vraag op de diverse activiteiten (budgetcoaching, belastingservice, bezoek aan huis, boodschappen, e.d.) zorgt voor een extra druk op de sociaal werkers omdat er meestal sprake is van multiproblematiek bij 1 persoon. • Klanten worden onvoldoende gemonitord, de tijd tussen 2 gesprekken is maximaal opgerekt. • De sociaal werkers/ouderenadviseurs geven aan onvoldoende aandacht te kunnen geven aan de ondersteuning van de vrijwilligers die veel activiteiten uitvoeren. Op lange termijn heeft dit een negatief effect op de inzet van vrijwilligers. Als er onvoldoende vrijwilligers zijn voor bepaalde activiteiten zouden deze activiteiten noodgedwongen moeten stoppen (alle ontmoetingsactiviteiten en veel servicediensten draaien bijna geheel op vrijwilligers onder coördinatie van een sociaal werker). Tegelijkertijd zien de sociaal werkers een nieuwe groep vrijwilligers die zelf 'wat mankeren' of behoefte hebben aan specifieke begeleiding bij het aanleren van competenties als zij op zoek zijn naar werk, terwijl hier onvoldoende aandacht aan besteed kan worden. <p>In najaar hebben we intern met de ouderenadviseurs gesprekken gevoerd over de positie van de ouderenadviseur i.r.t. de wijkteams, generalisten vs specialisten, op- en afschalen en preventief werken. Gesprekken met de gemeente en de coördinator van de wijkteams lopen nog. Ook op landelijk niveau is dit onderwerp besproken binnen de branchecommissie ouderen van Sociaal Werk Nederland, onze werkgeverskoepel. Daar wordt het ontstaan van wachtlijsten en de herpositionering van ouderenadviseurs herkend, evenals de constatering dat de specifieke kennis van ouderenadviseurs een waardevolle bijdrage levert aan onze samenleving in het licht van de toenemende vergrijzing en het langer thuis wonen van senioren. Met stichting IJsselmonde-Oost zijn verkennende gesprekken gevoerd of we volgende jaar een experiment kunnen uitvoeren in de keten welzijn-zorg waarbij een nauwe samenwerking gezocht wordt tussen preventief werken – complexe zorg – opschalen en afschalen. Begin 2018 zullen we dit verder uit gaan werken. Dit alles moet bijdragen aan een standpunt over herpositionering.</p> <p><u>Huiselijk geweld</u></p> <p>Het afgelopen jaar is er gewerkt aan een nieuwe meldcode kinder- en oudermishandeling en een implementatieplan. Voorheen was er een aparte meldcode voor de oudere en de jongere doelgroep. Na de fusie van Karaat en Sport en Welzijn moest ook dit samen gevoegd worden. Bij Karaat was al een aandachtsfunctionaris werkzaam en bij Sport en Welzijn niet. Om ervoor te zorgen dat alle afdelingen dezelfde werkwijze hebben zijn er twee aandachtsfunctionarissen aangesteld en getraind. Zij zijn de contact personen voor het Lokaal Zorgnetwerk en Veilig Thuis. De implementatie en borging van de meldcode zijn nog in ontwikkeling en zullen continueren bij Welzijn Ridderkerk.</p> <p>In december hebben verschillende personeelsleden waaronder opbouwwerkers, combinatiefunctionarissen, jongerenwerkers, ouderadviseurs en sociaal werkers de basis training kinder- en ouderenmishandeling gevolgd. In 2018 streven we ernaar meer personeelsleden en vrijwilligers te scholen en zo de alertheid te vergroten.</p>
--	--

	<p>Meldingen: Vanuit het jongerenwerk is er één melding bij Veilig thuis geweest in 2017. De jongeren was niet meer in zicht bij de jongerenwerker na confrontatie waardoor Veilig Thuis de casus verder heeft opgepakt. Vanuit de ouderenadviseurs is er één melding gedaan voor ouderenmishandeling. Er was een vermoeden dat er sprake was van mishandeling door een zoon van een cliënte van ons. Nadat wij hebben overlegd met LZN is er een melding gedaan bij Veilig Thuis. Deze casus loopt nog.</p> <p>3. Verbinden en samenwerken</p> <p>Met diverse partijen op gebied van zorg, welzijn, wonen, financiën en inkomen wordt samengewerkt. Denk aan zorgorganisaties zal Aafje en Riederborgh, bibliotheek, Foodcompany, Woonvisie, voedsel-en kledingbank, wijkteams en alle organisaties die daarin vertegenwoordigd zijn, huisartsen en POH-ers, enz. Op cliënt niveau wordt met wijkverpleging, POH-ers, woonconsulenten, medewerkers van MEE, Vivenz, politie, wijkregisseurs, activiteitengeleiders, formulierenbrigade, actieve burgers van wijk(idee)teams, schuldhulpmaatje, Plangroep, kerken, beheerders van wijkcentra, WMO consulenten, vrijwilligers, familie en sociale netwerk van cliënten samengewerkt. Soms is het doorverwijzen visa versa, soms op-of afschalen van zorg maar veel vaker is het een samenspel waarbij ieder vanuit zijn eigen expertise een aandeel levert in de te geven ondersteuning.</p> <p>Intern binnen SenW werken de sociaal werkers met de expertise ouderenadviseur , opbouwwerk en jongerenwerk nauw samen met de beweegconsulent en mantelzorgconsulenten. Het welzijnswijkteam (ouderenadviseurs, opbouwwerkers en jongerenwerkers) die deel uit maken van de wijkteams heeft een overzicht gemaakt met alle producten en domeinen waar SenW actief op is en die gekoppeld aan de ZRM. Deze is besproken binnen de wijkteams en is leidraad voor de inzet van de sociaal werkers.</p> <p>SenW heeft dit jaar een nieuwe samenwerkingsovereenkomst Taalbevordering ondertekend. In de Klinker wordt een groep allochtone vrouwen ondersteund die wekelijks bij elkaar komt om de taal te leren rondom thema's als 'Gezondheid' of 'Taal op het werk'. Door onze contacten met inwoners, organisaties en vrijwilligers zijn 9 mensen bij een bestaande taalactiviteit of cursus geplaatst. Daarnaast is in het 4^e kwartaal een basiscursus Nederlands gestart voor 6 vrijwillige medewerkers van SenW.</p> <p>Met 4 scholen is in april en mei samengewerkt rondom het thema de 2^e Wereld Oorlog – De oudste veteraan (92) van Ridderkerk bezoekt al enkele jaren met zijn verhaal de jeugd op de Ridderkerkse basisscholen. In totaal hebben 7 groepen gebruik van het aanbod gemaakt, en zijn ca. 170 kinderen bereikt.</p>
--	--

		Het secretariaat van het Platform Participatie Vluchtelingen Ridderkerk, ligt bij SenW, daarnaast maken we deel uit van de stuurgroep. SenW maakt deel uit van de stuurgroep keten dementie BAR.
--	--	---

2.11 Beheer en exploitatie binnensportaccommodaties

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gelegenheid geven tot sportbeoefening 2. Gelegenheid geven tot bewegingsonderwijs 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Een optimale bezetting van de binnensportaccommodaties: In overleg met de gemeente en in het kader van de kostprijs dekkende huur zijn wij overeengekomen dat wij een meer realistisch openstelling hanteren. Hierdoor zijn de bezettingsgraden met voorgaande jaren niet meer te vergelijken. In de afspraak is opgenomen dat wij streven naar een 70% bezetting op maatschappelijke (onderwijs, verenigingen en incidenteel) verhuur. De bezettingspercentages van de sporthallen op onderwijs is over de drie sporthallen 91%, verenigingen/incidentele verhuur 75%, dit resulteert in een totale maatschappelijk bezetting van 83%. In de gymzalen is de bezetting voor onderwijs 77% gemiddeld over alle gymzalen en verhuur aan verenigingen/incidenteel is gemiddeld 56%, wat neerkomt op 67% maatschappelijke bezetting. 2. Voldoen aan alle voorwaarden behoud gebruiksvergunning: In 2017 is er voldaan aan alle voorwaarden voor behoud van de gebruiksvergunning. 3. Klanttevredenheid: Eind 2016 is de KTO uitgevoerd en opgeleverd, om de gebruikers niet te overvragen gaan we in 2018 weer KTO uitvoeren onder gebruikers van de binnensportaccommodaties.

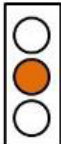
2.12 Beheer en exploitatie buitensportaccommodaties

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gelegenheid geven tot sportbeoefening 2. Gelegenheid geven tot bewegingsonderwijs 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Een optimale bezetting van de buitensportaccommodaties: Op de buitensportaccommodaties geeft SenW verenigingen de gelegenheid tot sportbeoefening. Op de sportparken Reijerpark en Ridderkerk wordt ook het onderwijs in de gelegenheid gesteld tot bewegingsonderwijs. 2. Handhaven onderhoudsniveau 3: In 2017 zijn er geen velden gerenoveerd of vervangen. 3. Voldoen aan alle voorwaarden behoud gebruiksvergunning: In 2017 is er voldaan aan alle voorwaarden voor behoud van de gebruiksvergunning. 4. Klanttevredenheid: Eind 2016 is de KTO uitgevoerd en opgeleverd, om de huurders/verenigingen niet te overvragen gaan we in 2018 weer KTO uitvoeren onder gebruikers van de buitensportaccommodaties.

2.13 Beheer en exploitatie zwembad De Fakkel

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gelegenheid geven tot sportbeoefening 2. Gelegenheid geven tot bewegingsonderwijs 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Bezoekersaantallen: De bezoekersaantallen zijn ten opzichte van 2016 gedaald. Het zeer matige weer in de zomer is hier o.a. debet aan. In 2016 heeft De Fakkel ruim 240.000 bezoekers ontvangen. Het aantal recreatieve bezoekers is licht gedaald met 2,6%. 2. Een zo ruim mogelijke openstelling: In 2017 is voldaan aan de gestelde openstellingseisen. Wederom hebben we in september het buitenbad drie extra weken open gehouden. 3. Handhaven onderhoudsniveau 3: Eind 2017 hebben we in het kader van groot onderhoud de tegelvloer in het recreatie bad vervangen. 4. Voldoen aan alle voorwaarden behoud gebruiksvergunning: <ul style="list-style-type: none"> • Het keurmerk Veilig en Schoon is in 2017 met een jaar verlengd. Hiermee voldoet De Fakkel aan alle wet- en regelgeving, protocollen, procedures in en rondom een zwembad. • De Wet op gebruik van RVS in zwembad is per 1 januari 2017 aanscherpt. Ook in 2017 heeft deze keuring plaatsgevonden. Het rapport maakt onderdeel uit van het keurmerk veilig en schoon. 5. Klanttevredenheid: In 2017 zijn de opmerkingen van 2016 meegenomen in het zomerseizoen. Voor 2017/2018 staat een KTO tijdens het winterseizoen gepland. Vanwege de voorbereiding op de aanbesteding hebben we nu veel gebruikers en huurders gesproken, deze informatie is verwerkt in de aanbieding.

2.14 Beheer en exploitatie welzijnsaccommodaties

Dienst en doelstelling	Status	Toelichting
<ol style="list-style-type: none"> 1. Gelegenheid geven tot ontmoeting 2. Bieden van huisvesting t.b.v. activiteiten die participatie bevorderen 		<ol style="list-style-type: none"> 1. Een optimale bezetting van de accommodaties: De welzijnsaccommodaties hadden in 2017 een gemiddeld bezettingspercentage van 60%. 2. Voldoen aan alle voorwaarden behoud gebruiksvergunning: In 2017 is er voldaan aan alle voorwaarden voor behoud van de gebruiksvergunning. 3. Klanttevredenheid: De respondenten in de KTO welzijnsaccommodaties beoordeelden de wijkcentra met een 7.3, de beheerders met 8.0 en de programmering met 8.7.

2.15 Projecten

In deze paragraaf treft u projecten/programma's

Deze project lopen niet van januari t/m december maar hebben een andere looptijd. Daarom worden deze projecten ook anders afgerekend. We geven hier dan ook geen rekenschap over of de doelstellingen zijn behaald, maar geven we inzicht of we op de goede koers liggen om de gestelde doelen te gaan behalen.

Het gaat om de projecten:

- Formulierenbrigade (okt 2016 – okt 2017)
- Bewegen naar (vrijwilligers)werk (mrt 2016 – mrt 2017)
- Belastingscreening minima (feb 2016 – feb 2017)

2.15.1 Formulierenoverleg

Doelstelling	Status	Toelichting
<p>1. Bijdragen aan re-integratie brigadiers dmv werkervaringsplaats. 2. Burgers begeleiden bij invullen formulieren en aanvragen voorzieningen. 3. Input leveren aan gemeente over kwaliteit gebruikte formulieren en processen.</p>		<p>De afspraken waren bij start van de formulierenbrigade in september 2016, dat de gemeente 6 brigadiers aanmeld en dat er 10 spreekuren per week worden gehouden verdeeld over verschillende locaties in Ridderkerk.</p> <p>Uit de evaluatie van dit project na de zomer kwam naar voren dat ambtenaren, wethouder, brigadiers en klanten erg tevreden zijn over dit product. De gemeente heeft daarom besloten dit project uit te breiden naar 32 uur per week en te verlengen met een jaar tot september 2018. Daartoe zou de formulierenbrigade per 1 oktober uitgebreid worden naar acht brigadiers waardoor er 12 spreekuren per week kunnen worden georganiseerd. Tot op heden is er helaas maar 1 brigadier aangemeld die het juiste instroom niveau heeft. De klantmanagers melden ook mensen met een mbo niveau 1 of lager aan, maar deze zijn helaas onvoldoende geschikt om het juiste kwaliteitsniveau te behouden en worden daardoor niet geplaatst. Momenteel is hierdoor geen uitstroom mogelijk. Doordat wij geen juiste instroom krijgen is er in overleg met de gemeente besloten dat twee brigadiers een verlenging van 3 maanden krijgen.</p> <p>Dat maakt de stand als volgt per eind december: er zijn 3 brigadiers waarvan er 1 begin maart uitstroomt. Het aantal spreekuren is terug gebracht naar 7 per week, waarbij we het criterium van 2 brigadiers tegelijk op 1 spreekuur los hebben moeten laten. Er zijn nu 2 nieuwe aanmeldingen waarvan bekeken moet worden of zij voldaan aan de criteria en kunnen instromen.</p>

2.15.2 Bewegen naar (vrijwilligers)werk

Doelstelling	Status	Toelichting
1. Invulling geven aan de tegenprestatie voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt d.m.v. talentontwikkeling en sporten en hen toeleiden naar vrijwilligerswerk.		De 2 ^e groep is begin 2017 afgesloten. Daarna zijn er nog 3 groepen geweest, waarvan groep 5 op 23 november is afgesloten. Alle groepen zijn succesvol geweest. De kandidaten geven stuk voor stuk aan zich fitter, actiever en zelfverzekerder te voelen. Voor alle uitgestroomde kandidaten is vrijwilligerswerk gevonden bij diverse Ridderkerkse organisaties. Eind november zou een nieuwe groep starten. De gemeente kon echter geen nieuwe kandidaten aanleveren doordat alle tijd en energie naar het gemeentelijke project Focus at Work ging. De afspraak om jaarlijks 4 groepen (met 10 – 15 kandidaten) te starten kon dan ook onvoldoende waargemaakt worden. In december zijn diverse gesprekken met klantmanagers gevoerd om te kijken of er toch nieuwe kandidaten geleverd konden worden, helaas heeft dit niet tot resultaten geleid. Wel is afgesproken dat er in 2018 ook deelnemers uit Barendrecht en Albrandswaard mogen deelnemen waarbij de facturatie dan naar die gemeente gaat voor betreffende deelnemers. In januari hopen we weer met een groep te beginnen.

2.15.3 Belastingscreening minima

Doelstelling	Status	Toelichting
1. In kader van preventie schuldhulpverlening belastingscreening voor minima uitvoeren.		Doel is dat mensen het doen van belastingaangifte voor mensen die dit zelf niet kunnen. Tegelijkertijd wordt gecontroleerd of ze nog recht hebben op toeslagen of een eventuele teruggave. Een uitgebreide aparte evaluatie heeft inmiddels plaatsgevonden met de afdeling participatie van de gemeente. De gemeente heeft in december aangegeven dat zij aan het overwegen zijn of dit product in 2018 belegd wordt bij Welzijn Ridderkerk of bij een andere partij.

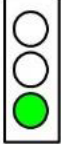
Daarnaast zijn twee initiatiefsubsidies SPUR en De Buren aangevraagd en verleend.

2.15.4 Project SPUR

Doelstelling	Status	Toelichting
		De SPUR is geïnitieerd door het opbouwwerk en i.s.m. verschillende partners uitgevoerd. Het is uitgevoerd als een buurt evenement dat plaatsvond op het Colijnplein op woensdag 5 juli van 12.30 tot 18.30 uur. Hiervoor zijn 246 adressen uitgenodigd van de volgende straten: Dr. Schaepmanstraat, Colijnstraat, Mr. Troelstrastraat en de Koninginneweg. Samen met het leefbaarheidsteam en met name Woonvisie is voor deze buurt gekozen omdat er veel oudere autochtone bewoners wonen samen met jonge allochtone gezinnen en nieuwkomers uit o.a. Eritrea. De vraag was in de lijn van het preventieve en samenbindende karakter: - Samenredzaamheid: wat doet de buurt samen of wat kan bevorderd worden? - Preventie: wat speelt er in de buurt wat we via signalering kunnen aanpakken?

	<p>Op woensdagmiddag 5 juli is er een terras gecreëerd waar voor de genodigden van alles te doen was. Het terras was bemand door de formulierenbrigade, klussendienst, groenvrijwilligers, opbouwwerk, jongerenwerk, sportstimulering, ouderenwerk en ouderbetrokkenheid. Ieder kon vanuit zijn eigen expertise het gesprek aangaan met bewoners. Het doel hiervan was signaleren maar ook vooral onderling verbindingen leggen.</p> <p>Daarnaast hebben twee koppels van het welzijnswijkteam aangebeld in de verschillende straten om zo het gesprek aan te gaan. Zo hebben we kunnen kijken hoe het gaat maar daarnaast is het ook een manier om erachter te komen wat er achter de voordeur speelt.</p> <p>In eerste instantie gaat het bij dit project om een beweging veroorzaken waar vervolgens resultaten uit komen. De volgende resultaten zijn behaald;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er zijn 7 burendienstkaarten ingeleverd (variërend van gezelschap tot tuinonderhoud tot taalvragen); - De Formulierenbrigade heeft meerdere cliënten geholpen; - Ouderbetrokkenheid heeft doorverwezen en adviesgesprekken gevoerd met mensen met vragen over opvoeding en tweetaligheid; - Er is informatie gegeven over activiteiten die er in Ridderkerk zijn; - Er is 9 keer doorverwezen naar het Taalpunt; - Er is 2 keer doorverwezen naar Woonvisie; - Er zijn gesprekken gevoerd i.r.t. eenzaamheid; - Er zijn verschillende kleine vragen behandeld zoals vragen over een taalcoach, fietsles en het opbouwen van een sociaal netwerk; - Er is doorverwezen naar Buurtbemiddeling en de klussendienst. <p>Eindconclusie is dat een SPUR een flinke inzet vergt op de dag van de kick off. Op die dag vindt met name de inventarisatie plaats. Het resultaat van de dag wordt vooral de weken erna zichtbaar. Het Opbouwwerk is de maanden erna elke week op 2 middagen in de buurt aanwezig geweest. We merken dat door de nazorg in de weken erna verschillende mensen zijn doorverwezen en er mensen bij elkaar gebracht zijn die elkaar nu kunnen helpen.</p> <p>Een sfeerimpressie van de kick off: https://youtu.be/BhYa7rWv_qE</p>
--	--

2.15.5 Project De Buren

Doelstelling	Status	Toelichting
<p>De Buren heeft als doel dat buurtbewoners elkaar ontmoeten en kunnen deelnemen aan gezamenlijke activiteiten. Daar vragen we een actieve bijdrage naar vermogen voor terug. Zo blijven zij betrokken bij het leven in de wijk en vermindert het sociale isolement waarin sommige wijkbewoners verkeren. De Buren geeft buurtbewoners de mogelijkheid om actief te worden en/of blijven en hun sociale netwerk in stand te houden of juist te versterken. Het biedt tevens mantelzorgers de mogelijkheid om even ontlast te worden.</p>		<p>Voor dit project is gekozen om het in de wijk Bolnes plaats te laten vinden om de volgende reden. In de wijk Bolnes gebeurt veel op het gebied van bijv. vrijetijdsbesteding/ activering, maar deze activiteiten worden met name door de ouderen voornamelijk van Nederlandse afkomst bezocht. Er sluiten weinig jonge vanaf 25+ (multicultureel) wijkbewoners aan bij de activiteiten in de wijk. Hiervoor kunnen diverse redenen bestaan, bijvoorbeeld; er is geen behoefte aan activiteiten, aanbod sluit niet aan op behoeften, activiteiten zijn financieel niet haalbaar, weten niet waar activiteiten te vinden zijn, of er zijn ideeën, maar men weet niet hoe deze op te zetten. Vanuit de visie van het opbouwwerk kan er veel meer gerealiseerd worden in de wijk Bolnes op het gebied van activering, vrijetijdsbesteding en participatie (individueel, groepsgericht) denk o.a. ideeën, vraag en of aanbod ontwikkelen en uitvoeren, netwerk vergoten en (sociaal) isolement.</p> <p>De doelstelling van dit project, namelijk het verbinden van wijkbewoners in Bolnes aan elkaar en het ontwikkelen en stimuleren van een "wijk" wijkgevoel, kan een positieve bijdrage leveren aan het betrekken van nieuwe groepen bij activiteiten in de wijk. Daartoe zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:</p> <p><u>Lunch Dichtbij</u> De wijkklunch is in samenwerking opgezet door opbouwwerk SenW, Pameijer en Wijk Idee Team Bolnes in het kader van de week van de eenzaamheid. Locatie WVC Bolnes, Noordstraat 255 A. Meer dan 65 bewoners (voornamelijk oudere bewoners) uit de wijk namen toen deel aan deze éénmalige activiteit. Het opbouwwerk heeft tijdens de wijkklunch een onderzoek gedaan om te monitoren of er draagvlak of behoeften was om deze activiteit te organiseren in Bolnes. Daarnaast was het doel om mensen met beperkingen, eenzame bewoners en bewoners jong tot oud te betrekken bij de lunch.</p> <p><u>Wijkklunch</u> De wijkklunch is op 18 januari in een pilot vorm van 4 maanden van start gegaan. Medewerkers van Pameijer dragen zorg voor deze wekelijkse lunch. Van tafels dekken, tot serveren en bereiden van de gerechten. De medewerkers worden op deze manier betrokken in de maatschappij en hebben zij een tevens een werkproject. Er komen gemiddeld 20- 25 bezoekers per week. Er komen bezoekers welke wekelijks, twee wekelijks of maandelijks naar de lunch toe. Tijdens de proefperiode werd er maandelijks een thema verbonden aan de lunch vb. Valentijn, Lente, Pasen en Moederdag. Doel van de thema's was om ook "nieuwe" bewoners te trekken naar de lunch. Pers, promotie en flyers werden verzorgd door het opbouwwerk van SenW.</p> <p>Naar de lunch komen voornamelijk de oudere bewoners uit de wijk. Er komen echtparen, eenzame bewoners, bewoners die geen netwerk hebben, bewoners met een beperking en bewoners die het leuk vinden om gezellig te komen eten. Er zijn o.a. nieuwe contacten en vriendschappen ontstaan. De jongere bewoners (20+ - 50 jaar) worden gemist, daar zou meer aandacht of onderzoek nodig zijn.</p>

	<p>Na de proefperiode heeft de evaluatie plaatsgevonden, tussen Pameijer en SenW. De evaluatie werd als positief ervaren door beide partners en heeft het opbouwwerk het overgedragen aan Pameijer. Pameijer zet sinds april 2017 zelfstandig de wijk lunch voort.</p> <p><u>Moederdag in WVC Bolnes</u> Moederdag is als middel ingezet om bewoners (moeders) te bereiken van de wijk Bolnes. Moederdag is de dag waar de verbinding gelegd wordt tussen vrouwen onderling, waar de vraag en behoefte opgehaald wordt, waarna er eventueel vanuit de input een werkgroep gerealiseerd kan gaan worden, deze ondersteunen waarna zij zelfredzaam verder kunnen. Gekozen is dat er twee activiteiten tegelijk plaatsvonden, één voor de kinderen en één voor de moeders. Totale aantal deelnemers van twee activiteiten is 75 (30 moeders en 45 kinderen). Een beperkt aantal moeders heeft zich aangemeld als vrijwilliger, het grootste deel geeft aan geen interesse te hebben of wil zich incidenteel inzetten. Twee bewoners hebben aangegeven wel graag te willen helpen ook bij andere activiteiten, zij zijn inmiddels betrokken geweest bij de Buitenspeeldag j.l. en bij organisatie van de Vrouwendag. Wel kwamen er ideeën binnen aan wat voor soort activiteiten behoeften is.</p> <p><u>Burendag Bolnes</u> Zaterdag 23 september is de burendag gevierd in het WVC Bolnes. Deze nationale feestdag is al een aantal keren in het verleden georganiseerd in de wijk. Doel van deze dag is dat buurtbewoners een gezellige dag met elkaar hebben, elkaar een handje helpen, klussen met elkaar oppakken en of elkaar ontmoeten. Dit wordt in principe vanuit de bewoner(s) zelf georganiseerd in de buurt, straat of de wijk. Als zij het zelf niet kunnen of weten hoe, dan kunnen zij de (wijk)organisaties inschakelen om ondersteuning te bieden. Ondanks dat er kleine initiatieven zijn, wil dit evenement nog niet echt van de grond komen in de wijk Bolnes. Vandaar dat een aantal organisaties (nogmaals) de handen in een geslagen hebben en Burendag nogmaals georganiseerd hebben en deze op de kaart te zetten en bekend te maken. Wij zijn gestart met een lunch waar o.a. de wethouder, wijkregisseurs en bewoners naar toe zijn gekomen. Doelgroep, alle bewoners (jong tot ouderen) konden hier aan meedoen. Na de lunch is er een workshop georganiseerd door de plaatselijke ondernemster, waar er creatief aan de slag kon worden gegaan. Ruim 30 bewoners deden met de creatieve workshop mee, en ruim 45 bewoners zijn op de lunch afgekomen en 25 kwamen 'even langs lopen'. Een mooi resultaat voor deze dag.</p> <p><u>Sinterklaasfeest Bolnes</u> Een Sinterklaasfeest wordt gemist in de wijk Bolnes. Dit in vergelijking met de wijken Slikkerveer, Drievliet-'t Zand, Rijsoord en het Centrum (commercieel) waar het wel feest wordt gevierd. De behoefte naar dit soort activiteiten is aanwezig in de wijk, dit blijkt uit de behoefte en enquête onderzoek welke is gedaan tijdens de Moederdag viering.</p>
--	---

	<p>Sinterklaasfeest wordt als middel ingezet om bewoners (kinderen & volwassenen) te bereiken van de wijk Bolnes. Ruim 120 bezoekers (ouders en kinderen) zijn naar het Sinterklaasfeest gekomen in de nieuwe gymzaal aan het Scheldeplein. Het was een gigantisch leuk feest, waar de kinderen met name genoten hebben van Sint en zijn pieten.</p> <p><u>Algemeen:</u> Om deel te kunnen nemen aan activiteiten geven de deelnemers aan dat zij betalingen met de Ridderkerkpas kunnen betalen. Meer variatie in activiteiten aanbod o.a. in het WVC Bolnes is wenselijk. Het Wijkcentrum is op de 2 kerken na het enige wijkgebouw waar activiteiten plaats kunnen vinden. Het is een wijkcentrum voor iedereen, maar vooralsnog maken met name de oudere bewoners gebruik van het Wijkcentrum, en blijft de jongere generatie weg. er zou wat dit betreft nog eens goed naar de programmering gekeken kunnen worden als het gaat om activiteiten die gericht zijn op diversiteit van de wijkbewoners. Er zijn weinig vrijwilligers die zich structureel willen inzetten om activiteiten organiseren in de wijk, er zijn wel vrijwilligers die zich incidenteel willen inzetten. Opvallend is dat bewoners wel meedoen in de wijk, maar dat dit in vergelijking met andere wijken, veel promotie en een persoonlijke benadering vraagt.</p>
--	---

Begrippenlijst

ARBO	Arbeidsomstandigheden
AWBZ	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten
BEKE	Shortlistmethodiek groepsriminaliteit door bureau BEKE
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek
CF	CombinatieFunctionaris
CJG	Centrum Jeugd en Gezin
CF	Verbindingsmedewerker tussen sport, onderwijs en buurt
DCMR	Dienst centraal milieubeheer Rijnmond
EHBO	Eerste Hulp Bij Ongevallen
FTE	Fulltime-equivalent
GGD	Geneeskundige Gezondheidsdienst
HBO	Hoger Beroeps Onderwijs
IAP	Intergraal Accommodatie Plan
JOP	JongerenOntmoetingsPlek
JPT	Jeugd Preventie Team
KTO	Klanttevredenheidsonderzoek
LV	Leidschendam-Voorburg
MBO	Middelbaar Beroeps Onderwijs
MFA	Multifunctionele accommodatie
MPC	Marketing, PR en Communicatie
MVO	Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen
OBS	Openbaar basisonderwijs
ODMH	Omgevingsdienst Midden-Holland
OOGO	Op Overeenstemming Gericht Overleg
OR	Ondernemingsraad
ORT	OnRegelmatigheidsToeslag
PCPO	Protestants Christelijk Primair Onderwijs
PenO	Personeel en Organisatie
PMO	Periodiek Medisch Onderzoek
RvT	Raad van Toezicht
SenW	Sport en Welzijn
SMART	Specifiek Meetbaar Aanvaardbaar Realistisch Tijdgebonden
TMA	Talent Management Analyse
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VIOO	Vrijwillige Inzet bij OpvoedOndersteuning
VO	Voortgezet Onderwijs
VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
VVE	Vroeg- en voorschoolse educatie
WC	Wijkcentrum
WIW	Wet inschakeling werkzoekenden
WIT	Wijkideeteam
WKR	WerkKostenRegeling
WMD	Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening
WMO	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
WM&O	Wet Markt en Overheid
WO	Wijkoverleg
WOC	Wijkontmoetingscentrum
WOP	Wijkontwikkelingsprogramma
WOR	Wet op Ondernemingsraden
WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
ZAT	Zorgadviesteam